A Fészek Waldorf Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola

Pedagógiai Programja

Az iskola címe: 2083 Solymár, József Attila u.26.

Tel./fax.: +36 20 945 8608

E-mail: iskolatitkar@feszekiskola.hu

Tartalom

PEDAGÓGIAI HITVALLÁSUNK 4
AZ ISKOLA RÖVID BEMUTATÁSA 4
A törvényi kötelezettségek teljesítése 5
A képzés szerkezete 5
Rugalmas képzési formák 6
A HELYI TANTERV JELLEGZETESSÉGEI 7
ÜNNEPEK 8
Elsősök fogadása (évnyitó) 8
Kilencedik osztály fogadása 8
Szent Mihály ünnep (bátorságpróba) 8
Szent Márton nap (lámpás ünnep és bazár) 9
Szent Miklós látogatása 10
Adventi kert 10
Farsang 10
Húsvéti örömzene 10
János napi tűzugrás (évzáró) 11
Nemzeti ünnepek 11
További ünnepeink 11
ALSÓ ÉS KÖZÉPTAGOZAT 13
Ajánlott epochák és szakórák 13
Ajánlott gyakorlatok, tanórán kívüli tevékenységek az egyes évfolyamokon 14
FELSŐ TAGOZAT 17
9. osztály 17
10. osztály 17
11. osztály 18
12. osztály 18
Művészetoktatás 18
Szakórák 19
Osztályokon átnyúló közös tevékenységek 19
Nyelvoktatás 20
A Nyelvi Pedagógiai Programot iskolánk Nyelvi Csoportja alkotta meg és minden, az alábbiaktól való eltérést a Nyelvi Csoport beszél meg, egyénileg nem lehet kivételeket tenni az egyes tanulókra vonatkozóan. 20
Gyakorlatok és speciális epochák 22
Éves munkák 23
Pályaorientáció 26

Beszélgetés óra 27
13. ÉVFOLYAM 28
Érettségi – választható vizsgatárgyak és felkészítés 28
KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ TANULÓK 29
Szakember ellátottság, fejlesztő-terápiás team 29
Tanulásban akadályozott diákok fejlesztésének keretei 30
Az SNI-tanulók fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő program 31
Alapvetéseink 31
Az egyéni fejlesztési terv, fejlesztő programok kialakítása 32
Tehetséggondozás – szakkörök, klubok 33
TANULMÁNYI KÖVETELMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉS 34
Értékelési kultúra a Fészek iskolában 34
Az írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, számonkérések rendje 37
A magasabb évfolyamra lépés feltételei 38
A tanulmányok alatti vizsgák követelményei 38
PEDAGÓGIÁNK ÉS AZ ISKOLA MŰKÖDÉSÉNEK EGYÉB JELLEMZŐI 41
Felvétel az iskolába 41
Felvétel az első osztályba 41
Felvétel a középiskolába 42
Felvétel tanév közben magasabb osztályfokra 42
Napközi és tanulószoba, otthoni feladatok 42
Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása 43
A szervezeti folyamataink legfontosabb alapelvei 45
Szociális hármas tagozódás 45
A működés és gazdálkodás alapelvei 45
Partnerségek 46
Parthus Sportegyesület – diáksport 46
Sólyomfészek Szövetkezet – egészséges iskolai étkeztetés 47
ZÁRADÉK 49

PEDAGÓGIAI HITVALLÁSUNK

„Mindenfajta nevelés önnevelés. Mi, mint nevelők, csak a saját magát nevelő gyermek környezetét alkotjuk. A legkedvezőbb környezetet kell tehát megteremtenünk ahhoz, hogy a gyermek úgy nevelje általunk önmagát, ahogy belső sorsát követve nevelődnie kell."

Rudolf Steiner

A nevelést művészetnek tekintjük; ezzel a megközelítési móddal törekszünk a körülöttünk lévő világ és a ránk bízott gyermekek mind teljesebb megismerésére, ennek felhasználásával alakítjuk ki a számukra leginkább megfelelő módszereket. Munkánkban Rudolf Steiner pedagógiáját akarjuk megvalósítani, mely az antropozófiai ember- és világismereten alapszik.

Legfontosabb pedagógiai céljaink megteremteni azokat a feltételeket, amelyek szükségesek a ránk bízott gyermekek egészséges fejlődéséhez; képessé tenni őket arra, hogy felismerjék saját életfeladatukat és elősegíteni olyan képességeik kibontakozását, amelyek a társadalom épülését szolgálják.

Az iskolánkban töltött 13 év után olyan fiatalokat szeretnénk elbocsátani, akik

- érzelmileg kiegyensúlyozottak,
- erős akaratúak;
- jó ítélőképességgel,
- önálló gondolkodással,
- megfelelő önismerettel,
- gazdag belső világgal rendelkeznek;
- igénylik a folyamatos belső megújulást; valamint
- szabadon, de felelősségteljesen vállalják a társadalomban betöltött szerepüket.

AZ ISKOLA RÖVID BEMUTATÁSA

Az első magyarországi Waldorf-óvoda 1988-ban nyitotta meg kapuit Solymáron, egy régi falusi házban, ahová minden tavasszal megérkeztek a fecskék, újabb és újabb fészkeket építve az eresz alá. Iskolánk alapítói szülői közül többen ott voltak már akkor is, totyogó gyermekeikkel, s később erre a képre emlékezve adták iskolánknak a Fészek nevet.

A solymári Fészek Waldorf Iskola 1994 szeptemberében indult el a nyolc tanulóból álló első osztályával. Az alapítás éve óta minden évben új első osztállyal bővültünk, az első érettségiző osztályt 2007 májusában búcsúztattuk. Ahogy az alapításkor, úgy azóta is az iskola meghatározó impulzusa, hogy személyes adottságokra és szociális helyzetre való tekintet nélkül, lehetőleg minél több gyermek számára biztosítsa a Waldorf-pedagógia szellemében történő nevelést.

1997-ben az alapítók megvásároltak egy üzemépületet, melyet szülői segítséggel felújítottak és az iskola rendelkezésére bocsájtottak; ma ez az iskola székhelye (a József Attila utcai épület, mely most is az egyik alapító család tulajdona). 2002-ben a gimnáziumi osztályok indulásakor újabb épületre volt szükség: az iskolát fenntartó alapítvány megvásárolta a Madách utcai épület elődjét, melyet lebontottak és újjáépítettek. 2005-ben sikerült megvásárolni és átalakítani az épület melletti régi parasztházat, mely jelenleg a fafaragó műhely, egyúttal kialakításra került az iskolakert. A folyamatosan fejlődő iskola

különböző helyeken bérel még termeket, a gimnáziumi rész 2014-ben külön bérleménybe költözött, de a helyszűke és a saját épület hiánya számos nehézséget jelent a hétköznapokban.

2009-ben a fenntartó Szabad Waldorf Nevelésért Alapítvány megvásárolt a solymári „Szarkavár" szomszédságában egy új iskolaépület felépítésére alkalmas telket. 2012-ben megkaptuk az egyik alapítónk, Makovecz Imre által tervezett épület jogerős építési engedélyét, melynek megépítése azóta is az egyik legnagyobb álmunk. A telek mellett az iskolaközösségből kinőtt sportegyesület egy tornacsarnokot épített és felállítottunk egy ideiglenes színházi építményt is. Bízunk abban, hogy évről évre egyre több tevékenységünket át fogjuk tudni helyezni a Waldorf Liget névre keresztelt területre.

A törvényi kötelezettségek teljesítése

Az iskolánk pedagógiai programja összhangban van a Magyar Waldorf Szövetség által 2020-ban megújított *A magyar Waldorf-iskolák kerettanterve – Az általános iskola 1-8. és a gimnáziumok 9-13. évfolyama számára* (a továbbiakban Waldorf-kerettanterv) című dokumentummal, a helyi tanterv az abban szereplő nevelési és fejlesztési célokat és tartalmi elemeket alkalmazza. Pedagógiai programunkban ezért csak az attól eltérő helyi sajátosságokat mutatjuk be.

A jelenleg érvényes alapító okirat és működési engedély alapján az általános iskolai két telephelyen együttesen 266 (ebből max. 16 SNI), a gimnáziumi épületben 204 (ebből max. 20 SNI) tanulót tudunk fogadni, mely keretet tartósan 90% felett kihasználunk.

A pedagógiai munka megvalósításának személyi feltételei adottak. Iskolánk – egy évfolyamot kivéve – egy-egy osztállyal működik. Az iskolában tanító pedagógusok nagy része állami felsőfokú diplomával és Waldorf-pedagógiai végzettséggel egyaránt rendelkezik, vannak olyanok, akik a két diploma valamelyikével. A pedagógusok munkakörük betöltéséhez szükséges végzettségét a Waldorf-kerettanterv szerint követeljük meg.

A tanítási napok száma a törvénynek megfelelően meghatározott, a tanórák rendjét egész évre előre megkapják a szülők és a tanulók. A szülőknek szóló év eleji értesítés a tanév rendjéről tartalmazza az ünnepek és a szünetek beosztását is.

A képzés szerkezete

A solymári Fészek Waldorf Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola (továbbiakban Fészek iskola) 12+1 évfolyamos egységes iskola, melyben többféle sajátos nevelési igényű tanuló integrált oktatását is ellátjuk. A képzés felosztása:

- általános iskola: 1-8. osztály (1-4. *alsó tagozat*, 5-8. *középtagozat*)
- gimnázium: 9-13. osztály (*felső tagozat*)
- alapfokú művészetoktatás: 1-12. osztály

Az iskolában a gyermekeket – csakúgy, mint minden Waldorf-intézményben – 1-8. osztályig egy osztálytanító tanítja. Az alsó tagozaton elsődlegesen az osztálytanító van jelen és a főtárgyakon kívül lehetőség szerint a készségtárgyakat is ő tanítja. A középtagozaton elsősorban a főoktatás tantárgyainak oktatása tartozik az osztálytanító feladatai közé. Az idegen nyelvek és a készségtárgyak óráinak ellátása a Waldorf-szaktanárok feladatkörébe tartozik és szakórai keretben zajlik.

A kamaszkorral új korszak indul, amelynek a szaktanári oktatási forma felel meg a Waldorf-iskolákban is, így az osztálytanítói rendszer lezárul a 8. év végével. A felső tagozaton az osztálytanítót felváltja az

osztálykísérő, illetve a diákok választhatnak maguk mellé egy mentort, aki szükség szerint segíti, támogatja a diákokat. Mind a közismereti tárgyak és az idegen nyelvek, mind a készségtárgyak óráinak ellátása a szaktanárok feladatkörébe tartozik, a tanulásszervezésben együtt alkalmazzuk az epochális rendszert, a szakórai keretet és projektmódszert.

A tantárgyi struktúra és tanítási tartalom követi a Waldorf-kerettanterv ajánlásait és időkeretét, ennek megfelelően illeszkedik a Nemzeti alaptantervhez, de jellemző az adott évfolyam igényeihez és az osztálytanító vagy szaktanárok kreativitásához, innovációs munkájához igazodó tantárgyi integráció, projektmódszer alkalmazása, mely mindig az adott tanév tantárgyfelosztásában jelenik meg.

Az alapfokú művészetoktatás a Waldorf-kerettanterv szerint az alábbi tantárgyi struktúrában zajlik:

- *Zeneművészeti ág – klasszikus zene – furulya tanszak:* ének és zeneóra, valamint a tanulók által szabadon választható egyéb hangszer szakok.
- *Táncművészeti ág – kortárs tánc tanszak:* euritmia tantárgy (modern mozgásművészet).
- *Képző- és iparművészeti ág – grafika, festészet, szobrászat tanszak – fatárgykészítő (vagy fémműves/bőrműves/bábkészítő) és textilműves tanszak:* vizuális kultúra (rajz, festés, grafika); mesterségek (háztartástan, kézimunka: varrás, szövés, karton- és könyvkötészet; kézművesség: agyagozás, szobrászat, fa- és kőfaragás, rézművesség) tantárgyak.
- *Színművészeti-bábművészeti ág – színjáték tanszak vagy bábjáték tanszak:* dráma tantárgy.
- *Elméleti tárgyak:* művészettörténet (képzőművészet, költészettan, zenetörténet, filmkultúra, stílustörténet, építészettörténet).

A fenti tanszakok mindegyike szerepel a Fészek iskola művészeti nevelésének 12 éves programjában minden tanuló számára kötelező, kötelezően választható vagy szabadon választható tantárgyként.

Rugalmas képzési formák

Iskolánkban folyamatos a megújulásra törekvő innovatív pedagógiai munka, mely a Tanári Kollégium heti rendszerességű konferenciáin és az évente több alkalommal megrendezett pedagógiai műhelynapokon formálódik. Éppen ezért rugalmas oktatási struktúrát dolgoztunk ki a magunk számára, melyben helye van a kísérletezésnek, a változtatásnak is. Kifejezetten törekszünk arra, hogy a pedagógusok a lehető legnagyobb szabadságot kaphassák meg a tanmenet, valamint a tanóraszervezés és vezetés tekintetében, valamint ösztönzzük a pedagógiai tartalmakban is megjelenő tantestületen belüli kooperatív együttműködést.

A meghatározó epochális oktatás mellett vannak heti rendszerességű szakórák és különböző gyakorlatok, projektek is. A legkisebbek számára – életkori sajátosságukhoz igazodva – rövidített szakórákat tartunk, teret adva ezáltal a játékos és mozgásos készségfejlesztésnek, illetve a művészeti tantárgyakat is részben a főoktatásba integráljuk. Negyedik osztálytól felfelé a főoktatás mellett egyre nagyobb szerepet töltenek be a különböző szakórák és gyakorlatok is. A felső tagozaton a közismereti tárgyak mellett a művészeti tárgyakat is epochális rendszerben tanítjuk két idősávos megoldással, melyeket a szakórák követnek. Az év során lehetőség van projektekben dolgozni, melyet a különböző gyakorlatok egészítenek ki minden évfolyamon az életkoruk szerinti céllal és tartalommal. A tanév rendjét és a tantárgyfelosztást évente újra gondoljuk, teret adva ezáltal az új kezdeményezéseknek.

A HELYI TANTERV JELLEGZETESSÉGEI

A tananyag felépítésében és a tanulásszervezésben a Waldorf-tanári munka fontos kívánalma, hogy ne csak az ismeret kognitív oldalát, de lelki-érzelmi aspektusait, valamint praktikus alkalmazását is egyforma súllyal jelenítse meg. Így válik a tanulás érdekessé és élettel telivé. Minden – az évfolyamokon átnyúló – tantárgyi ív és a tanórán túli tevékenységek segítik a diákokat abban, hogy a gyakorlati élet kézzel fogható valóságából indulva fokozatos absztrakció által képesek legyenek megérteni az elvont fogalmakat és azok szimbolikus megjelenítését. Figyelembe vesszük a gyermekek különböző egyéni tapasztalatait, bemeneti tudásszintjét, beleértve a különleges bánásmódot igénylő tanulókat is.

A Fészek iskola követi a Waldorf-kerettantervet[1], de rendelkezik számos helyi innovációval is, különösen igaz ez a felső tagozat tantárgyi szerkezetére és nevelési programjára. Sajátos arculatunk néhány előzetesen kiemelendő eleme a *sokszínű mozgáskultúrára nevelés* (néptáncoktatás, zsonglőr szakkör, kirándulások, több korosztályos kosárlabdacsapatok), a *biodinamikus kertművelés* (amelyben elsők voltunk az országban és célunk egy tangazdaság kialakítása az új iskolaépület kertjében), a majdnem minden évfolyamon megjelenő *gyakorlatok és színdarabok* változatos rendszere, *a gimnázium nyelvi programja* (mellyel az országos érettségi statisztikák alapján is átlagon felüli eredményeket érünk el), a már hagyománynak tekinthető *projektek rendszere* (amikor a diákok és tanáraik bizonyos kompetenciák fejlesztésére fókuszálva egy-egy téma köré csoportosulva dolgoznak ki projekteket művészeti, társadalomtudományi, természettudományi és fenntarthatósággal kapcsolatos témákban), valamint a *pályaorientációs foglalkozások* és a saját konyhával megvalósított *egészséges közétkeztetés*.

Diákjaink számos fakultációból és változatos szakköri kínálatból válogathatnak a tanórákon túl érdeklődési körüknek megfelelően.

Az építkező iskola minősége a tanári kollégium szellemiségében is megjelenik. A szűkös fizikai lehetőségek hozadéka a tanárok rugalmassága, kreativitása és kezdeményezőkészsége. Folyamatosan igyekszünk megújítani, innovatív elemekkel bővíteni tantervünket, projektjeinket, és ezzel egyidőben ápolni hagyományainkat és a 100 éves Waldorf-mozgalom szellemiségét.

A tanév rendjét az ünnepkörünk határozza meg, melynek ritmusa évről évre ismétlődik, és amelynek fontos közösségképző szerepe is van azon túl, hogy lehetőséget ad az év egyes időszakaihoz kapcsolódó lelki minőségek egyéni és közösségi megélésére. Ezért a helyi tanterv egyedi jellemzőit az ünnepek bemutatásával kezdjük.

[1] A magyar Waldorf-iskolák kerettanterve – Az általános iskola 1-8. és a gimnáziumok 9-13. évfolyama számára (Magyar Waldorf Szövetség, 2020) című dokumentum jelen pedagógiai program elválaszthatatlan része, melyet mellékletben közlünk.

ÜNNEPEK

Iskolánk évmenetét a keresztény ünnepkör határozza meg: egy-egy tanév Szent Mihály naptól, a megmérettetés, mérlegelés, a számvetés napjától Szent János napig, az életerők delelésének napjáig ível. Az advent és a húsvét kiemelkedik az évben: mint a várakozni és felmutatni tudás ünnepei. Jeles napok: a Szent Márton nap (az önmagunk és mások felé fordulni tudás), vízkereszt (felismerés), farsang (kifordulás), pünkösd (felhangzás). Ünnepeinket iskolánkban évtizedes hagyományok alapján szervezzük meg. Az ünnepek tartalmi és szervezési elemei organikusan kapcsolódnak pedagógiai céljainkhoz, az ünnepekre való készülés nemcsak a konkrét alkalomra korlátozódik, hanem az ünnepi időszakokat a tanítás mindennapjaiban is igyekszünk átélhetővé tenni. Fontos szerep jut ebben a szülőknek is, akik számára az ünnepekben való aktív részvétel jelenti az egyik legfontosabb kapcsolódási lehetőséget az iskolához. Évről évre csak kisebb változtatásokat teszünk az ünnepek tartalmi és formai elemeiben, a különböző tagozatok életkori sajátosságainak megfelelően.

Elsősök fogadása (évnyitó)

Az új első osztály megérkezésére külön figyelmet fordítunk, ezért az új gyermekek fogadására mindig a tanév második hetének szerdáján kerül sor. Az elsősök virágkapun keresztül „érkeznek meg" az iskolába. A virágkapu végén osztálytanítójuk várja őket egy szál virággal, a gyermekek nevét hangosan kimondva egyesével szólítja őket magához. A szülők a kapuig kézen fogva kísérik gyermeküket az alsó és középtagozatos diákok sorfala előtt, akik énekkel vagy zenei aláfestéssel kísérik a szimbolikus átadást, megérkezést. Mindig megható érzés a sok kis tétova elsős után tavasszal azt látni, ahogy 13. osztályosaink ugyanezen a virágkapun a másik irányba sok tapasztalattal gazdagodva, testben és lélekben megerősödve kilépnek intézményünkből.

Kilencedik osztály fogadása

12+1 évfolyamos egységes iskola vagyunk, a 9. osztály mégis olyan küszöb, amelyet fontosnak tartunk hangsúlyozni. A felső tagozatba (gimnázium) lépnek tanulóink, amely sok érdemi változást hoz életükbe. A tanulók egy (általában kis) része elmegy, viszont új néhány osztálytárs is érkezik. Az osztálytanítót felváltja az egy vagy két osztálykísérő és belépnek a mentorrendszerbe stb. A Waldorf-pedagógia gyermekképének értelmében egy új fejlődési periódus veszi kezdetét. A 9. osztály első héten a mezőgazdasági gyakorlaton van, ez idő alatt a felső tagozat készül az osztály fogadására. A fogadásnak van egyfajta beavatás jellege, próbatételekkel (pl. vakvezetés, zuhanás). Azt is megtapasztalják, hogy olyan közösség fogadja őket, amelyben bízhatnak. Az ünnepet fogadalomtétel zárja, amely kifejezi, hogy egyéni döntésük alapján akarják a következő évek közös munkáját.

Szent Mihály ünnep (bátorságpróba)

Egyrészt a sárkányt legyőző harcos vitézként, másrészt a kezében mérleget tartó arkangyalként ismerhetjük fel Szent Mihályt. Mindkét aspektusa nagyon fontos és gyermeki szinten is átélhető üzenetet hordoz. Egyrészt Szent Mihály győzedelme a mitikus sárkány felett szimbolizálja az ember belső küzdelmeit, harcát a félelem, szorongás „sárkányaival" szemben. Az ünnep napján a gyerekek izgalmas kirándulásra mennek, hogy bátorságukat próbára téve átéljék az akadályok legyőzésének érzését (barlangban kúszás, átkelés vízen, szurdok felett stb.).

Szervesen kapcsolódik ehhez az ünnephez a mérleg szimbolikája, hiszen a megmérettetés, jó és rossz cselekedetek mérlege (számadás) szintén szorongást keltő hatású. Pedig a régi néphagyományok és az évszak ritmusa szerint (aratás) ennek most jön el az ideje. A mérleg fontos szerepet kap az ünnepen: a gyerekek pici, hófehér kavicsokat gyűjtenek a bátorságpróbán, amiket be is tesznek az udvaron felállított mérleg egyik serpenyőjébe, hogy a másik oldalon elhelyezett nagy fekete követ kibillentsék. A betakarítási időszakot megjelenítendő aznap őszi bőségkosarat gyűjtünk az udvaron, amelyet a szülők termények beküldésével gazdagíthatnak. A gyerekeknek ebből meleg ételt is főzünk.

A felső tagozat Mihály ünnepei az önállósodó, felnövő fiatal ember elé állítanak kihívásokat. Hagyományosan az egyes osztályok próbái az osztályfoknak megfelelő elemekhez kapcsolódnak:

- *9. osztály* – föld: barlangászás, labirintusjárás
- *10. osztály* – víz: evezés, vitorlázás, sárkányhajózás
- *11. osztály* – levegő: sziklamászás
- *12. osztály* – tűz: tűzönjárás

Mivel alapvetően az osztálykísérő feladata az ünnep előkészítése, az ő döntése alapján alternatív, a pedagógiai célt ugyanúgy szolgáló programok is elképzelhetőek (pl. riportok készítése a jó/rossz témakörben, fotózás stb.)

Szent Márton nap (lámpás ünnep és bazár)

Ebben az időszakban, novemberben, a nappalok már nagyon rövidek. A külvilágban egyre jobban eluralkodó sötétségben apró lámpások fényeként csillan meg mindaz, ami az ember belső fényévé vált és még azzá akar válni. Az adventi befelé fordulás előtt ez az időszak mintha még egy utolsó kitekintésre adna esélyt, az embertársaink felé való őszinte odafordulásra, az adás-elfogadás szívmelengető misztériumának átélésére. Gyermeki szinten ezt két módon segítjük átélni. Belső erőnk, „szellemi fényünk" közvetítő erejét szimbolizálja a sötét erdőben saját készítésű kis lámpásokkal tett kirándulásunk. A felcsendülő énekek, melyekben szerepelnek a különböző égitestek, megjelenítik az égi erőket, amely az emberi lélek segítségével hatni akar a Földön is.

Az ünnep másik fontos üzenete az, hogy ha megpróbálunk jobbak lenni, mint vagyunk, akkor körülöttünk is minden jobbá válik. Ez a jobbá válás könnyen elkezdhető és napi gyakorlattá tehető az embertársaink felé való odafordulással. Mindenki a saját életében maga ismerheti fel és dönthet mindennapi jótetteményeinek számáról és irányáról. Segíthet közeli, távoli barátjának, egy ismeretlennek vagy egy embercsoportnak. Lehet ez a segítség anyagi jellegű vagy egy valakiért elmondott ima, egy jókor teremtett csend, egy időben visszanyelt bántás.

Márton napja után kezdődik a csendes előkészület az Úr érkezésére, vagyis a belső, lelki felkészülés karácsonyra. Az ilyenkor tartott adventi vásárok gyakran elviszik a figyelmet a belső tartalomról a fizikai világ felé. Ezért mi inkább a hagyományos Márton-napi bazár iskolai szintű rendezvényünkkel adunk „fél kabátot" az iskolánknak, azaz a gyerekek és árusok bevételük egy részét az iskola támogatására ajánlják fel. A Márton napi lámpás ünnepen az esti kirándulásról mézes sült almával várjuk a gyerekeket.

A felső tagozaton a Márton napra különböző művészeti projektekkel készülnek, amelyek eredménye a bazáron kerül bemutatásra.

Szent Miklós látogatása

Iskolánkba minden évben ellátogat Szent Miklós. A menny színében, kék palástban, az égből érkezik hozzánk. Szent Miklós a megtisztulást keresi a szívekben és jóságot, szeretetet gyűjt itt a földön, hogy ezt magával vihesse az égbe Máriának, aki ebből szövi majd a palástot a fázó kis Jézusnak. Üzenete segíti gyermekeink morális énjének megerősítését, ugyanakkor izgalmat ígér az emberalakban megjelenő szentség misztériuma. Miklós ajándékot hoz minden gyermeknek, egy-egy aranydiót és egy zsákocskát benne mézeskaláccsal, magvakkal és gyümölccsel. Az alsóbb iskolai osztályokba és a 12. osztályba személyesen is ellátogat, a többiek csak a teremajtó előtt hagyott zsákból tudják, hogy náluk is járt Szent Miklós.

Adventi kert

Az adventi időszak a várakozás, a belső elcsendesedés időszaka. Az ünnep iskolai záróakkordja az adventi kert. Az egyik teremben fenyőágakat helyezünk el a padlón spirál formába rendezve. A spirál középpontjába égő gyertyát helyezünk, ennek lángjához sétálnak be egyesével a gyermekek a körülöttük állók énekével kísérve. Fellobbantják saját kis fényüket: a kezükben lévő almába állított gyertyát a központi gyertyához tartják, majd a spirál vonalán elhelyezett aranycsillagokra helyezik el kifelé jövet. Ahogy egyre többen járják végig az utat, úgy lobog egyre több lángocska a teremben, jelképezve a fény megszületését és sötétség feletti erejét.

A felső tagozat közösen járja a spirált a kialakult hagyomány szerint, az eseményt a 10. osztály készíti elő és ők vezetik az éneklést is. A forma is változhat: az egyszeres spirálból többszörös spirál vagy lemniszkáta, melyben több tanuló indul egyszerre. Középen találkoznak, gyertyát gyújtanak és kicserélik az égő lángot, majd az ellenkező kijáraton hagyják el az adventi kertet.

Az adventi spirált nem csak az összes osztály, hanem a pedagógusok is lejárják. Decemberben az egyes osztályok betlehemezéssel s a tanári kar pedig Karácsonyi játékkal ajándékozza meg az iskola közösségét.

Farsang

A gyerekek 1-6. osztály között évfolyamonként eltérő tematika szerint öltözhetnek jelmezbe, az ünnepet vidám előadások és táncház tarkítja. A felsős farsangot általában sportnappal kötjük össze, az osztályok vegyes csoportokat alkotnak. Erre az időszakra esik a végzős osztály szalagavató bálja is, melynek lebonyolításában a felső tagozatos osztályok aktív szerepet vállalnak. A szülők farsangi mulatsága az ezt követő szombat este saját szervezésben kerül megrendezésre.

Húsvéti örömzene

Iskolánk képzésének, életének szerves részét alkotja a gyerekek zenei tudásának bővítése, a hangszeres zenélés, éneklés. Nemcsak főtantárgy keretében nyílik lehetőségük erre (énekóra és furulyaoktatás), de különféle zenei szakkörök kínálatából is választhatnak. Iskolánkban több éve különböző hangszeres oktatás is folyik. Ez a tavaszi hangverseny egy igazi örömzenélés, melynek keretében minden diákunk bemutathatja hangszeres tudását, rálátást kínálva megtett fejlődésére.

János napi tűzugrás (évzáró)

Az év leghosszabb napján zárjuk az évet. Az udvaron egy rövid közös elköszönés után az osztályok elvonulnak termeikbe, ahol sor kerül a bizonyítványosztásra, majd ezt követően az udvaron kezdetét veszi a János-napi ünnepségünk. Ennek megszervezése a mindenkori második osztály szüleinek feladata, akik hagyományainkhoz híven kis szabadtéri mesejátékot adnak elő és gondoskodnak arról, hogy legyen elegendő enni-innivaló. Még két program színesíti az estét: a Szent Iván-napi tűzugrás, amit néptánccal, közös énekléssel színesítünk. A néphit szerint az, aki a János-tüzet átugorja, egész évben egészséges és szerencsés marad. A felső udvaron eközben zajlik a 8. osztály bankettje, melynek keretében búcsút vesznek az osztálytanítójuktól.

Nemzeti ünnepek

A nemzeti ünnepeink a visszaemlékezés időpillanatai. Tagozatonként más és más módon emlékezünk meg róluk.

- **1848-as forradalom**: 1-8. osztályig osztályszintű megemlékezés van, középiskolában közös, a diákok alkotóan vesznek részt a megemlékezésben.
- Az **aradi vértanúk napja**: 1-8. osztályig osztályszintű megemlékezés van, középiskolában közös.
- Az **1956-os októberi forradalom**: 1-8. osztályig osztályszintű megemlékezés van, középiskolában közös, a 9. osztály diákjai a dráma órán készülve alkotóan vesznek részt a megemlékezésben.
- **A kommunista diktatúra áldozatai**: 1-8. osztályig osztályszintű megemlékezés van, középiskolában közös.
- **A Holocaust világnapja**: 1-8. osztályig osztályszintű megemlékezés van, középiskolában közös.
- **Nemzeti Összetartozás Napja**: 1-8. osztályig osztályszintű megemlékezés van, középiskolában közös.

További ünnepeink

Szalagavató és búcsú a 13. osztálytól

A 13. osztály hagyományos búcsúztató ünnepe a szalagavató bál, melyen a hagyományos osztálytánc mellett az őket tanító osztálytanító és a gimnáziumi osztálykísérő, a tantestület és a szülők is meglepetésekkel készülnek. Az ünnepi műsort, a terem előkészítését és berendezését, valamint a büfét az alsóbb éves középiskolai osztályok végzik.

Iskolai szintű elköszönésre az érettségi előtt álló 13. osztálytól ugyanabban a formában kerül sor, mint ahogyan elsősként fogadtuk őket. Az ünnepre a mindenkori elsős szülői közösség készíti el a diákok virágkapuját és koszorúit. A virágkapu gyönyörű szimbólum: első osztályosként ezen lépnek be az iskolába, majd 13 évvel később ezen a kapun lépnek ki az életbe. A többi osztály diákjai egy szál virággal kezükben virágalagutat tartanak nekik a rózsakapuig.

Búcsú a 8. osztálytól

Ez az iskolai szintű elköszönés a középiskolába átlépő osztálytól. Az ünnepet az alsóbb éves osztályok és szüleik készítik elő.

A hét közös kezdése és zárása

Minden hétfőn közös kezdéssel indul a hét, az alsó és középső tagozat a József Attila utcai épület udvarán gyülekezik. Pénteken a főoktatást követő nagyszünet végén közösen, az udvaron koncentrikus körökbe állva, egymás kezét fogva zárjuk a hetet Weöres Sándor Vonzás című versével.

Évszakünnep

Évente egy alkalommal megrendezett ünnep, melyeken az osztályok a szülők és a többi osztály előtt egy rövid előadás keretében bemutatják, hogy mivel foglalkoznak abban az időszakban.

Fészek Megújító Nap

Ez a májusi ünnep a szülőkkel való együttműködésről szól. Lehetőséget a találkozásra, közösségi együttlétre, mely az iskolaudvar, a kert és a telkek megszépítését, vagy akár a szervezeti megújulást célozza.

Színdarabok, euritmia bemutatók, szólóest

A tanév során minden osztály kisebb-nagyobb előadást mutat be a szülőknek, az alsóbb osztályokban ez dramatizált csoportjáték. A színdaraboknál a sarokkövek a **8. és 12. osztályos bemutatók**. A 8. osztály színdarabja egyben a művészeti alapvizsga része (általában tavasszal), a 12. osztályé pedig a művészeti záróvizsgáé (általában nyár elején).

A 12. évben a színdarab alapgondolata, hogy a tizenkét éve együtt élő, Waldorf-iskolában felnőtt fiataloknak van mondanivalójuk a világról, a világnak. Ezt a mondanivalót keresik meg és fejezik ki tanáraikkal együttműködve. A 12-es darabra az év utolsó időszakában kerül sor, az érettségi szünettől kezdve az utolsó előtti iskolai hétig. A darabra való felkészülést tanárok csoportja segíti: egy vagy két drámatanár, zenetanár, kézimunkatanár, osztálykísérő. A bemutató szervezése, a marketing és a költségvetés kézben tartása is a 12. osztály feladata (az egész éves osztályprojekt részeként). Az 5-6 bemutatót hagyományosan nagy érdeklődés kíséri, 8-900 fő körüli néző részvételével.

Az **euritmia** 12 éves pedagógiai ívének a lezárásához is a 12. osztályban érünk el. Első osztályban a mesehangulat megélésével bontakoztatják ki az euritmiát, majd ehhez a hangulathoz kanyarodnak vissza és a tanult művészi eszközök felelevenítésével, a szereplők karaktereinek megragadásával, közösen teremtik meg egy-egy mese atmoszféráját.

A 11. évfolyamon **szólóest**et szerveznek és rendeznek diákjaink, mely az együtt zenélésről és az egyéniség megmutatásáról egyaránt szól.

ALSÓ ÉS KÖZÉPTAGOZAT

Az általános iskola pedagógiai programja szorosan követi a Waldorf-kerettantervet, az osztálytanítóra bízva a tantárgyi struktúra és a tananyagban való előrehaladás ütemének kialakítását, melyet elsősorban az adott osztály igényei határoznak meg. Az egyes évfolyamokhoz ajánlott epochákat és szakórákat fogalmazunk meg, melyet a Waldorf-kerettantervvel összhangban kell megvalósítani, de az osztálytanítónak – a Tanári Kollégium egyetértésével – sok tekintetben szabadsága van, pl. az ajánlott szakórák részben főoktatásba való integrálásával saját szaktudásának függvényében. A szakórák (különösen a napi testmozgás, festés, zene) a főoktatásba integráltan is megvalósíthatók. A gyakorló órák a középtagozattól kezdve rendszeressé válnak a gyerekek órarendjében, melyet szintén az osztálytanító tart. Elsődleges célja a közismereti tantárgyak differenciálásnak is teret adó elmélyítése, az egyéni kompetenciafejlesztés.

Ajánlott epochák és szakórák

- **1. osztály:**
    - *epochák:* írás-olvasás, számolás, formarajz (ritmikus ismétlődésben az év során)
    - *szakórák:* angol, német, euritmia, szabad vallás, napi testmozgás (játékos torna), festés, zene, kézimunka
- **2. osztály:**
    - *epochák:* írás-olvasás, számolás, formarajz (ritmikus ismétlődésben az év során)
    - *szakórák:* angol, német, euritmia, szabad vallás, napi testmozgás, festés, zene, kézimunka
- **3. osztály:**
    - *epochák:* magyar (irodalom és nyelvtan, Ószövetségi történetek, formarajz), matematika (számolás, mérés), természetrajz (gabona), mesterségek, házépítés
    - *szakórák:* angol, német, euritmia, szabad vallás, testnevelés, néptánc, festés, zene, kézimunka
- **4. osztály:**
    - *epochák:* magyar (irodalom és nyelvtan, Edda és Kalevala, formarajz), matematika (számolás, mérés, törtek), természetrajz és biológia (állattan), honismeret és földrajz (Solymár és környéke)
    - *szakórák:* angol, német, euritmia, szabad vallás, testnevelés, néptánc, festés, zene, kézimunka, gyakorló óra
- **5. osztály:**
    - *epochák:* magyar (irodalom és nyelvtan, János vitéz), matematika, szabadkézi geometria, történelem (India-Perzsia-Egyiptom, ókori görögök), biológia (növénytan), földrajz (Kárpát-medence, gazdasági ismeretek)
    - *szakórák:* angol, német, euritmia, szabad vallás, testnevelés, néptánc, festés-rajz, zene, kézimunka, fafaragás, gyakorló óra

- **6. osztály:**
    - *epochák:* magyar (irodalom és nyelvtan, Toldi), matematika (számolás, geometria), történelem (középkor, Róma), biológia (fák), földrajz (ásványtan és Európa), fizika (fénytan, hőtan, hangtan, elektromosság, mágnesesség)
    - *szakórák:* angol, német, euritmia, szabad vallás, testnevelés, néptánc, festés-rajz, zene, kézimunka, fafaragás, kertművelés, gyakorló óra
- **7. osztály:**
    - *epochák:* magyar (irodalom és nyelvtan, Arany János balladák), matematika (számolás, geometria), történelem (felfedezések, reneszánsz), biológia (egészségtan: emésztőrendszer, keringés, légzés), földrajz (Ázsia, Afrika), fizika (fénytan, hőtan, hangtan, elektromosság, mechanika), kémia (szervetlen kémia: égés, hő, fémek, savas és lúgos hatás)
    - *szakórák:* angol, német, euritmia, szabad vallás, testnevelés, festés-rajz, zene, kézimunka, fafaragás, kertművelés, gyakorló óra
- **8. osztály:**
    - *epochák:* magyar (irodalom és nyelvtan, életrajzok, Shakespeare), matematika (számolás, geometria), történelem (ipari forradalom), biológia (csontok, izmok), földrajz (Észak- és Dél-Amerika), fizika (hidrosztatika, hidrodinamika, meteorológia, gépek működése), kémia (szerves kémia: zsírok, olajok, fehérjék, cukrok, szénhidrátok)
    - *szakórák:* angol, német, euritmia, szabad vallás, testnevelés, festés-rajz, zene, kézimunka, fafaragás, kertművelés, gyakorló óra, dráma
    - éves munkák, színdarab, kirándulás

A **nyelvórák** is játékosan, mozgással, énekekkel és mondókákkal kezdődnek a kicsiknél. A nyelvtani szabályok és szerkezetek szisztematikusan csak a középtagozat végén jelennek meg, azt megelőzően gyakran egymást átfedve, valamilyen praktikus sorrendben kerülnek elő. A középtagozaton a nyelveknél már jellemző a nyelvkönyv használata, a többi módszer mellett. A nyelvoktatás lehet az egyik belépő a digitális világba is, hiszen célunk, hogy az általános iskola végére a tanulók képesek legyenek az akár élőszóban, akár digitális felületen elhangzó egyszerű szöveges tartalmak megértésére.

A **digitális kultúra** fejlesztését elsősorban tantárgyakba integráltan és a munkaszervezés során, pl. a házi feladatok formai követelményeinek és a beadás módjának meghatározása által fejlesztjük. A 7-8. osztályban projektmódszerrel kerül bevezetésre, mint tantárgy, a főoktatásba integráltan.

Ajánlott gyakorlatok, tanórán kívüli tevékenységek az egyes évfolyamokon

A felső tagozaton fontos szerepet játszó **gyakorlatok** előzménye már az alsóbb évfolyamokon is megjelenik.

A **kertművelés** mindig az évjárást követi, rendszeres hétről hétre végzett munkát jelent. Nem lehet projektszerű, hiszen a folyamatosság az esszenciája. Az osztálytanítóknak lehetőségük van arra, hogy kertművelés tanárral együttműködve első osztálytól kezdve kertészkedhessenek osztályukkal az iskolakertben, vagy kiránduljanak és alaposabban megismertessék osztályukkal a természetet, melyre később ráépülnek a gyakorlati munkák és 6. osztálytól kezdve a kertművelés tantárgy.

A 3. osztály gabona epochájához kapcsolódik az ember és a föld viszonyának megismerése, melynek csúcspontja a szántás (hagyományosan lóval végeznek az osztályok, lehetőség szerint az iskolakertben), a boronálás és a vetés. 4. osztály elején ezt követi szeptemberben egy hét állatmegfigyelés és állatgondozás, valamint mezőgazdasági megfigyelés, melynek végén sor kerül az előző évben vetett gabona learatására (betakarítás, cséplés), majd jutalmul az őrlést követő kenyérsütésre. A legéndi biodinamikus gazdasággal kialakított együttműködés részeként a harmadikos gabona epochát ki lehet egészíteni egy három napos kirándulással a legéndi gazdaságba 3. osztály végén vagy 4. osztály elején. Ezen a gyakorlaton a gyerekek a learatott búzát kicsépelik és szelelő rostán kiszelelik. A kézi tisztítás és az őrlés után már süthető is a kenyér. Az állattan epochához kapcsolódóan a gyerekeknek lehetőségük van a gazdaság különböző háziállatainak ápolására és a környék gazdag madárvilága is jól bemutatható. A zöldséges- és virágoskertben sok örömteli munka van, megalapozva ezzel a kertművelés tantárgyat. Gyógynövényeket gyűjtenek, kirándulnak és a honismeret epochához kapcsolódóan sétát tesznek a faluban, ahol még sok régi-régi parasztházban élnek emberek. A helyi evangélikus templomot is mindig örömmel nyitják ki a gyerekeknek.

A hagyományos földművelés megismerése mellett különös hangsúlyt fektetünk a **mesterségek** megismertetésére is, mely a házépítés munkafolyamatában teljesedik ki. Minden 3. osztály épít egy kis házat vagy kemencét az iskolakert valamely szegletében. Az epochát kiegészítik azok a hagyományőrző helyekre történő kirándulások, ahol régi mesterségekkel ismerkedhetnek meg a gyerekek.

A 7. osztályban 3-4 nap állattenyésztés gyakorlatot tartunk, bio- vagy biodinamikus gazdaságban, ahol a diákoknak lehetőségük van állatápolási munkákra is. A gyakorlat során a csoportok a különböző fajtájú – lehetőség szerint őshonos – háziállatok napi gondozásában (etetés, itatás, almozás, fejés, legeltetés) vesznek részt. Ezáltal képet kapnak az állatok eltérő tartási és hasznosítási igényeiről, a trágyakezelés módjáról. Mindez erősíti az ökológiai szemléletet, hiszen a vegyszermentes termesztés, az állati minőségeknek megfelelő, “állatságos” tartásmód és a helyes – lehetőleg üzemen belüli – takarmány és trágya körforgás (ami kizárólag érett szervestrágya kijuttatását jelenti a talaj humusztartalmának gazdagítására) a környezetvédelem egyik alapja. Az állatokkal való folyamatos munka felelősségre nevelő hatású és jó lehetőség az etológiába való betekintésre is.

A kicsiknél a **mozgáskultúra fejlesztése** sokféleképpen történik, a közös bennük, hogy mindig játékos formában. 3. osztályban kezdenek el ismerkedni a népi játékokkal, melyet 4-5-6. osztályban már a **néptánc** vált fel. A középtagozattól kezdve – a Waldorf-olimpia után – lehet már valódi sportokról is beszélni; az osztálytanító választása szerint járnak úszni, kirándulni, korcsolyázni stb. Sokan választanak a szintén sokféle mozgást kínáló délutáni tevékenységek közül is, pl. kosárlabdázást, tájfutást, zsonglőrködést, tissut, természetjárást.

Ahogy nőnek a gyerekek, úgy bővül az **osztálykirándulások** mozgástere is. Az első osztályban inkább csak az iskola környékét járjuk be (Solymár), a második osztályban a szentek élete kapcsán már elmegyünk a Margitszigetre is. Harmadikban a mesterségek kapcsán kézműves és iparos bemutatókra járunk, negyedikben a honismeret részeként először a solymári helytörténeti gyűjteményt és a környék hegyeit, majd pedig Budapestet fedezzük fel (hidak, hajózás), valamint ellátogatunk az állatkertbe is. Ötödikben a legfontosabb esemény a Waldorf-olimpia, mely a többi Waldorf-iskolával közös többnapos esemény. Hatodikban a római kor kapcsán Aquincumot látogatjuk meg, hetedikben kezdődik a múzeumlátogatás a reneszánsz epochához kötve, valamint az ásványtan epocha kapcsán a barlangtúra. Ha pályázati lehetőség nyílik rá, akkor a hetedik osztályok Erdélybe vagy a Felvidékre is eljutnak tanulmányi kirándulás keretében.

A tananyaghoz kötődően a legtöbb osztályfokon sor kerül valamilyen **dramatikus előadás**ra, **színdarab**ra is. A dráma az első nyolc osztályban a tanítás szerves részeként van jelen a gyerekek életében, ezért nem áll távol tőlük a kisebb közönség előtti bemutató sem, már az első évet is rendszerint egy mesejáték bemutatásával zárjuk. Míg a kezdetekben az osztály közösen szaval, énekel, együtt mondja a szöveget és közösen mozog, szép fokozatosan, a harmadik osztálytól kezdve módjuk nyílik az egyéni szerepvállalásra is. Így nyolcadik osztály végére egy teljes, adott esetben több felvonásos színpadi darab előadására is készen állnak. A színdarabok témája szorosan kapcsolódik az adott osztályfokok magyar irodalom vagy történelem óráinak gondolatköréhez. Ennek megfelelően választanak darabot az osztálytanítók: 1. osztályban egy népmesét, 2. osztályban valamelyik szent életét (Szent Ferenc) vagy egy állatmesét. A 3. osztály Betlehemes játékot mutat be vagy egy ószövetségi történetet, a 4. osztály az északi mitológiai egy történetét, az 5. osztály a János vitézt vagy egy keleti vagy görög mítoszt. A 6. osztály inkább zenei darabot választ (Varázsfuvola, Arany János ballada), 7. osztályban pedig lehetőség szerint egy idegen nyelvű színdarabot állítanak színre a nyelvtanárok segítségével, esetleg egy reneszánsz jelenetet. A nyolcadik osztályban a Waldorf-kerettanterv Shakespeare darabot javasol, de a Fészek iskolában jellemzőbb, hogy az adott osztály jellege határozza meg a darabválasztást.

FELSŐ TAGOZAT

A Fészek iskola felső tagozata néhány évvel ezelőtt megfogalmazta saját pedagógiai ars poeticáját, mely a Waldorf-pedagógiai szemléletén belül maradva segít kitűzni az gimnáziumi nevelés-oktatás helyi céljait, amelyből kibontható a helyi tanterv és felső tagozatos pedagógiai program. Ennek középpontjában a kompetenciafejlesztés áll.

A legfontosabb fejlesztendő kompetenciák a felső tagozaton a következők:

- összefüggések átlátása, problémamegoldás, döntésképesség, kritikai gondolkodás
- önállóság, önismeret
- együttműködés, rugalmasság
- előrelátás, céltudatosság
- tisztelet, szociális érzékenység, felelősségérzet
- kezdeményezőképesség, megvalósítás képessége, minőségi munka
- reális idealizmus

A tantárgyi strukúrában és tanítási tartalmakban a Waldorf-kerettanterv az irányadó, tekintettel annak életkori sajátosságokhoz való kapcsolódására. Mindig az adott tanév közös pedagógiai értékelésére építve alakítjuk ki a következő tanév tantárgyfelosztását, fejlesztési céljait, fókuszát. Az egyes évfolyamok fejlesztési feladatai és céljai, valamint a tantárgyak a Waldorf-kerettantervben részletesen ki vannak bontva, ezért az egyes osztályoknál csak a pedagógiai gyakorlatunk helyi sajátosságait emeljük itt ki.

9. osztály

- biodinamikus mezőgazdasági gyakorlat
- tanulásmódszertan
- október 23-i műsor (az iskolai ’56-os ünnepségre való készülés)
- háztartástan és szövés epocha
- rézművesség
- ruhavarrás
- ásványtani terepgyakorlat
- fizikai munka gyakorlat
- médiaismeret epocha
- fenntarthatóság

10. osztály

- tantárgyi projektmunka
- önálló művészeti alkotómunka
- mozgóképkultúra gyakorlat
- ökológia terepgyakorlat
- földmérés
- fenntarthatóság
- költészettan
- társadalomismeret
- médiaismeret epocha

11. osztály

- retorika
- projektív geometria
- külföldi nyelvgyakorlat
- önálló kutatómunka vagy tárgytervezés
- Parzifal epocha
- szólóest
- gazdaságtan
- szociális gyakorlat
- társadalomismeret
- euritmia szóló
- médiaismeret epocha
- fenntarthatóság

12. osztály

- euritmia mese
- stílustörténet
- gazdaságtan, osztályprojektek
- pályaorientációs óra
- utópia írás (történelem)
- éves munka
- színdarab
- társadalomismeret
- fenntarthatóság
- médiaismeret epocha
- könyvkötés

A **13. évben** megszűnik az epochális oktatás, a diákok kizárólag az érettségire és felvételire készülnek. Ezen az évfolyamon elvárjuk már, hogy átlássák érdekeiket, képességeiket, hiányosságaikat és ennek megfelelően kérjenek segítséget, vegyenek részt az órákon. A 13. év folyamán három „próbaérettségit" biztosítunk számukra.

Művészetoktatás

A diákoknak hétfőtől csütörtökig van művészeti epochájuk, egyes napokon szakórájuk is. Az egyes osztályfokokon változó, hogy mely tantárgyakat tanítjuk heti rendszerességű szakórákon, és melyeket epochálisan, melyet a pedagógiai megfontolások mellett a rendelkezésre álló fizikai és humán feltételek is alakítanak.

Magas óraszámban folytatódnak a kézműves órák (famunkák, szövés, könyvkötészet stb.), a művészeti tárgyak (festészet, agyagozás, rézművesség, művészettörténet stb.), valamint a dráma tanítása. A legtöbb művészeti tantárgy tömbösítve jelenik meg az éves tanrendben, ezek általában a következők:

- **9. osztály:** rézművesség, fafaragás, varrás, rajz-festés, euritmia, dráma
- **10. osztály:** fafaragás, kézimunka, agyagozás, rajz-festés, euritmia, dráma, zene

- **11. osztály:** kartonozás, agyagozás, rajz-festés, euritmia
- **12. osztály:** kőfaragás, könyvkötészet, agyagozás, rajz-festés, euritmia

Szakórák

A közismereti és művészeti sávokat követő nagyszünet után kezdődnek a szakórák, melybe nyelvórák, testnevelés, zene, szabad vallás, matematika és magyar gyakorló órák, esetenként más tantárgyak is beletartoznak, majd a hetet a pénteki beszélgetés óra zárja. A tanulásmódszertan és az informatikaoktatás epochális rendszerben, tömbösítve és szakórában is megszervezhető.

Osztályokon átnyúló közös tevékenységek

- Márton napi bazár
- projekthetek
- pályaorientációs hét
- nyelvi sáv

A felső tagozaton kifejezetten jellemző a **tantárgyi integráció**, néhány éve viszonylag stabilan bekerültek az epocharendbe a több tanár együttműködéséből megszületető speciális epochák, melyek 2-3 tantárgy tananyagát is magában foglalják, így az epochát is több tanár tartja. Ilyen pl. a stílustörténet, mely az irodalmi, zenei és képzőművészeti stílusokat mutatja be a néhány hetes ív során; a Parzifal epocha, mely az irodalom mellett képzőművészeti és dráma órákat is integrál; a retorika, mely nemcsak a szóbeli előadói készségeket, a vitakészséget fejleszti, hanem az esszéírás tematikai, logikai és stilisztikai követelményrendszerének átismétlését és nem utolsó sorban az életben való kommunikációs boldoguláshoz is komoly tapasztalatot nyújthat; vagy a tematikusan szervezett természettudományos epochák. A tanárok közti együttműködés iskolánkban természetes, példa erre, hogy mivel mind a közismereti, mind a művészeti tárgyakat epochálisan szervezzük egymást követő reggeli sávokban, a közismereti és művészeti tantárgyai tartó tanár ez időszak alatt együtt dolgozik.

A **projektmódszer és témahetek** szintén helyet kapnak az éves tanmenetben. Minden évben minden osztálynak lehet egy saját időszaka, amikor az osztály aktuális szükségleteihez igazodó osztályprojektet valósít meg. Ezen kívül vannak osztályokon átívelő közös projektek, melyekben rendkívül változatos tevékenységekbe kapcsolódnak be a diákok, gyakran külső meghívottak vezetésével, vagy akár maguk jelentkezhetnek projekt tartására.

A 12. évet záró színdarab egy **összművészeti tevékenység**: zene, képzőművészet, kézimunka, dráma, irodalom, melybe öt héten keresztül teljesen elmerülnek a diákok a művésztanárok vezetésével. Fontosnak tartjuk, hogy ezzel párhuzamosan egy nagy közös projekt megszervezésében életszerű tapasztalatra tegyenek szert szervezői és pénzügyi téren is, ezáltal gazdagítva tapasztalataikat a megvalósító képesség és a szociális együttműködés területén is.

Számos olyan lehetőséget kínálunk a diákoknak, melyben maguknak kell megválasztaniuk, hogy mit és hogyan szeretnének tanulni. Példa erre a később részletesen is bemutatásra kerülő nyelvi programunk, a fakultációk vagy a projektek. Tervezgetjük, hogy a választási lehetőségeket még jobban kiszélesítsük a diákok számára, és az életkori sajátosságok szerinti tantervi ajánlásokat megtartva, mégis inkább valamiféle kompetenciaszintek szerinti kurzusrendszerhez közelítve szervezzük meg az oktatást, sokkal több kooperatív projekt meghirdetésével és kevesebb fix tanórával.

Nyelvoktatás

A Nyelvi Pedagógiai Programot iskolánk Nyelvi Csoportja alkotta meg és minden, az alábbiaktól való eltérést a Nyelvi Csoport beszél meg, egyénileg nem lehet kivételeket tenni az egyes tanulókra vonatkozóan.

,,A nyelvtanítás fontos eszköz a népek közötti kölcsönös megértés, a kulturális különbségek iránti fogékonyság kialakításában, a sztereotípiákat elutasító magatartás fejlődésében. Fontos feladat az érdeklődés és kíváncsiság felkeltése a nyelvek iránt, valamint a kultúrák közötti kommunikáció iránt általában. Az idegennyelv-oktatás elsődleges célja továbbá a mindennapi életben jól alkalmazható idegennyelv-tudás biztosítása. Ezért a nyelvoktatás egyrészt praktikus, hasznos célként törekszik arra, hogy a tanuló hallás és olvasás útján idegen nyelven megértsen másokat, és folyékonyan fejezze ki magát az adott idegen nyelven szóban és írásban egyaránt. Továbbá célja bemutatni a diákoknak az adott nyelven beszélő népek karakterét, szokásait, kultúráját, földrajzát, történelmét. A nyelvtanításon keresztül szeretnénk segíteni a diákokat abban, hogy pozitívan forduljanak más kultúrájú és nyelvű népekhez, valamint abban, hogy közelebb kerüljenek a különböző gondolkodású emberek megértéséhez, jártasságot szerezzenek a kommunikációban, hogy empátiát alakítsanak ki magukban mások szemlélete és világlátása iránt. Az idegen nyelvek tanulása új perspektívát kínál az egyén számára saját nyelvéhez, kultúrájához, szemléletéhez, mentalitásához, ily módon segítve a diákokat, hogy a világot árnyaltabban láthassák. Az idegen nyelv verbális tanulása a diáknak azt a képességét fejleszti, hogy egy másik emberre figyeljen, hogy követni tudja a másik ember kimondott és ki nem mondott szándékait. Az idegen nyelvek ismerete ösztönzi a rugalmas és mozgékony gondolkodást, mivel a különböző nyelvek kaput nyitnak a tapasztalás különböző birodalmaiba, így növekszik bennünk a világ és a más emberek iránti érdeklődés is.”

A nyelvóra elsősorban a Waldorf Kerettanterv szerint kell, hogy haladjon - a fent idézett szellemiségben - projektekben gondolkodva, színes tantervet szeretnénk biztosítani a diákoknak. Ugyanakkor tudjuk, hogy fontos a nyelvi érettségi és a nyelvvizsga is, ezért szorgalmazzuk és segítjük azt, hogy a diákok letegyék ezeket a vizsgákat, amikor természetes módon eljutnak az adott szintre. Az érettségit nyelvórán nem szeretnénk fókuszba helyezni, de átgondolt koncepciónk van arra vonatkozóan, hogy sikeresek legyenek a fent említett próbákon a diákjaink.

11. osztály elején tájékoztatjuk a diákokat az előrehozott érettségi lehetőségéről. Az érettségi-előkészítő fakultációkon fel tudnak készülni a fent említett próbatételekre. Az érettségi-előkészítő-fakultációkra a diákot tanító nyelvtanár által meghatározott feltételek teljesülése mellett kerülnek be a diákok. Ezek a fakultációk 11., 12. és 13. osztályban választhatók. A feltételek egyike a rendszeres szakóra- és nyelvi sávlátogatás, másik ilyen feltétel a szaktanárok egyetértésének megléte abban, hogy az adott diák halad-e úgy minden tantárgyból, hogy időt, energiát fordíthasson egy előrehozott érettségire.

Angol és német nyelvből legkorábban 11. osztályban tehetnek előrehozott érettségi vizsgát a tanulók. Ennek feltétele az összes évfolyam teljesítése osztályozóvizsgákkal. Az osztályozóvizsga feltételeiről és alábbi követelményeiről az adott diákot tanító tanár a vizsgaév elején tájékoztatást ad.

11. évfolyam: 11. évfolyam végére a tanulók elérhetik az A2-B1 szintet. A nyelvtani anyag ismétlésként illetve új anyagként lefedi az összes, a középszintű nyelvi érettségi vizsgán aktívként és passzívként megkövetelt nyelvtani témát. A szóbeli témakörök közül az érettségi 1-5. témaköreit vesszük át.

Az osztályozó vizsga anyaga:

- írásbeli: B1 szintű olvasott és hallott szöveg értése és nyelvhelyesség
- szóbeli vizsga: érettségi szóbeli témakörök 1-5.

12. évfolyam: 12. évfolyam végére a tanulók elérhetik a B1 szintet. Nyelvtanból a korábbi tananyag elmélyítése, begyakorlása történik. A szóbeli témakörök közül az érettségi 6-10. témaköreit vesszük át.

Az osztályozó vizsga anyaga:

- írásbeli: B1 szintű olvasott és hallott szöveg értése, nyelvhelyesség és szövegalkotás
- szóbeli vizsga: érettségi szóbeli témakörök 6-10.

13. évfolyam: a korábban tanultak ismétlése, rendszerezése, elmélyítése, érettségi tréning zajlik.

Az osztályozó vizsga anyaga:

- írásbeli: B1 szintű olvasott és hallott szöveg értése, nyelvhelyesség és szövegalkotás
- szóbeli vizsga: érettségi szóbeli témakörök 1-10.

A diákoknak javasoljuk, hogy aki mindkét nyelvből viszonylag magasabb szint elérését tűzi ki/intenzíven akar nyelvet tanulni, az először a németet tanulja intenzívebben. Célunk, hogy a diákok 11. osztályra eljussanak olyan szintre, hogy részt vehessenek egy hosszabb nyelvi gyakorlaton német nyelvterületen. Az iskola szervez – bizonyos feltételek mellett – egy 1 hónapos, németországi Waldorf iskolában zajló nyelvi utat, illetve elengedi őket ilyen nyelvi útra, amennyiben a szülők szerveznek gyermeküknek ilyet. Itt élő, valós helyzetben próbálhatják ki megszerzett nyelvtudásukat, és egyben önállóságuk, alkalmazkodó képességük is sokat fejlődhet.

A kitűzött célok megvalósítását segítendő készítettünk egy nyelvi tervet, ami segíthet elérni kinek-kinek a saját célját. Ezt a szülők 9. osztály végén megkapják, átgondolják és visszajeleznek a Nyelvi Csoportnak arról, hogy melyik utat választják saját gyermekük esetében. Így közösen tudunk segíteni diákjainknak abban, hogy képességeiknek és céljaiknak megfelelő nyelvtudásra tegyenek szert.

A nyelvi út lényege az, hogy 10. osztálytól heti 2 plusz nyelvórát biztosítunk a ,,nyelvi sávnak” hívott szakaszban. Ezek az órák minden esetben beszédorientált órák.

A következőképpen ajánljuk a választást:

1. Azoknak a diákoknak, akiknek könnyen megy a nyelvtanulás és mindkét nyelvből szeretnének magasabb szintre eljutni (érettségizni, nyelvvizsgázni), javasoljuk, hogy a nyelvi sávban 10. és 11.-ben a németet válasszák, vagyis 10. és 11.-ben heti 4 német és heti 2 angol órájuk lesz. Utána 12. és 13.-ban helyezhetnek hangsúlyt az angolra, vagyis 12.-ben a nyelvi sávban majd az angol órát látogathatják, így 12.-ben heti 4 angol órájuk lesz. Akik ezt az intenzívebb utat választják, azok egyben azt is vállalják, hogy ez nagyobb leterheltséggel, több otthoni feladattal jár, és a csoport a gyorsabban haladókhoz igazodik.

2. Azoknak, akiknek szándékaik és képességeik alapján egy nyelvből reális a fenti célok elérése, és ebből szeretnének érettségizni, nyelvvizsgázni, már 10.-től azt a választott nyelvet ajánljuk tanulni a nyelvi sávban. Ebben az esetben az iskola általában az angolt javasolja választott nyelvnek, de ettől egyedi esetekben el tudunk térni. 11. osztály végén minden tanulónak lehetősége van osztályozó vizsgával

lezárni a némettanulást függetlenül attól, hogy tesz-e előrehozott érettségit. 12. és 13. osztályban a németet fakultáción lehet választott tantárgyként tovább tanulni.

Az iskola vállalja az érettségire való felkészítést a fenti módon, illetve javasoljuk, hogy a szülők támogassák gyermekeiket abban, hogy az érettségi megszerzése után, friss nyelvtudással nyelvvizsgát is tegyenek, ki-ki képességei szerint.

Gyakorlatok és speciális epochák

Az egyes évfolyamokra jellemző az általános iskolából már ismert, de a középiskolában mélyebb tartalmú és hosszabb időkeretben szervezett gyakorlatok. A 9. osztály a tanévet **mezőgazdasági gyakorlat**tal kezdi egy biodinamikus gazdaságban, ahol aktuális feladatokat látnak el. Napi több óra rendszeres munkát végeznek a gazdaságban, állatokkal és növényekkel foglalkoznak. Mellette beszélgetések és előadások során megismerkednek a biodinamikus gazdálkodás természetről, a föld és az ember kapcsolatáról alkotott gondolkodásmódjával, szemléletével.

A földrajz epocha részeként a kőzettant többnapos kirándulás keretében szintén az iskolán kívül, terepen tanulják. Helyi sajátosságunk a kéthetes *Szövés és háztartástan epocha* szintén 9. osztályban, melyen a diákok csíkritmusos gyapjúszőnyeget szőnek álló szövőkereten és megismerkedhetnek a Kárpát-medence fonás és szövés kultúrájával. A háztartástan epochán megismerik a különböző gabonafajtákat, amiből ételeket készítenek: tésztát gyúrnak, kiflit sütnek, kemencében pizza készül. Az epocha része a babavarrás, bábkészítés, gyertyamártás, fonal festése, aszalt gyümölcs készítése, illetve a ház körüli munkák: takarítás, mosogatás, favágás.

A 10. osztályban **földmérés** gyakorlaton vesznek részt, ahol a földmérésen felül, térképet szerkesztenek. Ebben az életkorban fontos, hogy a diákok utat találjanak az élet gyakorlati oldala felé, amihez a földmérés során használt sokféle eszközök megismerése (szög- és távolságmérő eszközök, teodolit), a szabadban végzett tevékenység, a becslések és a pontos mérések összehasonlítása által szerzett tapasztalatok, a mérést követő precíz számítási feladatok elvégzése, majd annak alapján a térkép megrajzolása közben számos lehetőség kínálkozik. A gyakorlat a tantárgyi rendszeren belül elsősorban a matematikához kapcsolódik, azon belül a trginometriához, de fontos absztrakciós lépés a fizikailag nem lemérhető, de több mérés által kiszámítható adatok kinyerésének megtervezése is, valamint annak megélése, hogy fizikai és tágabb értelemben is el tudják magukat helyezni a térképen.

A **fenntarthatóság** tantárgy oktatása komplex feladat. A környezeti problémák gazdasági és társadalmi összefüggések figyelembevételével tárgyalhatók. Ennek eredményeképpen a fenntarthatóság pedagógiájának alapja egy komplex szemléletmód, globális gondolkodás, társadalmi érzékenység kialakítása. Feltételezi a társadalom és természet kölcsönhatásainak, összefüggéseinek ismeretét. Ezen alapok elsajátíttatása hatékony, aktív részvételen alapuló pedagógiai módszerekkel lehetséges, amelyek segítik a különféle nélkülözhetetlen kompetenciák kialakítását (kritikus gondolkodás, szempontváltás, döntési képesség, konfliktuskezelés stb.). Ezek figyelembevételével a tantárgy nem tanítható külön, elszigetelt tantárgyként, annak érdekében is, hogy a fenntartható életmód beépüljön a diákok, így a családok életébe. Ezt segíti mintaként az iskola működése is, a pedagógusok és egyéb dolgozók viselkedése, hozzáállása, az iskola működtetése is.

Ennek megfelelően a fenntarthatóság pedagógiájának főbb színterei:

- biodinamikus mezőgazdasági gyakorlat (9. évf.)

- diákok részvétele a az iskola környezetének rendben tartásában, eszközök újrahasznosításában (minden évfolyam)
- tantárgyak együttműködése, tantárgyközi oktatás (minden évfolyam)
- projekthét (minden évfolyam)
- fakultáció (10-12 évf.)
- érettségi felkétészítés (12-13. évf. az állami tanterv alapján)

Mindegyik oktatási formánál törekszünk a problémák komplex vizsgálatára, a megoldáskeresésre, az aktív részvételen alapuló kooperatív módszerekre.

A 11. osztályban a **szociális munka** következik, amit mindenkinek önállóan kell megszerveznie és végigcsinálnia. Diákjaink általában különböző kórházakban, szociális intézményekben dolgoznak. A gyakorlat célja a szociális érzékenység megerősítése, valamint a rendszeres munka megtapasztalása.

A 12. év során, amely a tizenkét éves Waldorf-pedagógiai program, ill. a művészeti tanulmányok lezárásának éve is, a diákok bemutatnak egy **színdarab**ot, valamint ekkor készítik el a **12.-es éves munkát**. A diákok egy saját maguk által választott témában mélyednek el egy éven keresztül, amelyet kidolgoznak, elkészítenek és bemutatnak. A művészeti alkotás, használati tárgy kidolgozásának folyamatát, lépéseit, szakmai és egyéb ismeretanyagot, szakirodalmat egy írásos dolgozat formájában dokumentálják. Az éves munka „védéssel" zárul: nagy nyilvánosság előtt mindenki bemutatja a témáját, válaszol a felmerülő kérdésekre.

Éves munkák

A Waldorf-iskola művészeti záróvizsgájának része a 12. osztályos éves munka, mely egy szabadon választott témában az egész évet átfogó elméleti kutató-, művészi- illetve gyakorlati tevékenységeket magába foglaló projektmunka. Év végére egy 10-20 oldalas írásbeli munkát kell a diákoknak leadniuk, majd 80-100 fős közönség előtt előadást tartanak a kutatásról, az átélt élményekről, a folyamatról.

A Fészek iskolában – részben ennek előkészítéseként – a korábbi tanévekben is van önálló projektmunka, ezek rendszerét az évek során folyamatosan alakítottuk ki. A feladatok összességében azt hivatottak segíteni, hogy minden tanuló megtapasztalja saját erősségeit és nehézségeit, megtalálja azt a területet, amiben kiemelkedő, lehetőséget kapjon tehetsége kibontakoztatására, segítséget kapjon abban, ami nem megy jól. Így ez egyszerre tehetséggondozás és felzárkóztatás. Ahogy a lenti táblázat mutatja, a feladatok az életkor előrehaladtával egyre individuálisabbak, és egyre több lehetőséget adnak arra, hogy a tanulók a jövőbeni érdeklődési területüket, hivatásukat megtalálják. A tapasztalat is azt mutatja, hogy számos volt diákunk életében előbb vagy utóbb életpályaként, vállalkozásként vagy egyéb formában felbukkan 12.-es éves munkájának témája.

A projektmunkák választékát az évek során folyamatosan bővítettük, hogy minden tanuló megtalálja a neki való feladatot, azok is, akik nem elméleti, hanem művészi vagy gyakorlati területen tehetségesek. Így azok a diákok is sikerélményhez jutnak, akiknek az iskolai tantárgyak adta keretek között ezt nehezebb megtapasztalniuk. Az éves munkákhoz kidolgozásra került egy egyre finomodó és komolyodó értékelési rendszer is, melynek célja, hogy mindig az életkornak megfelelő, fejlesztő értékelés jelenjen meg, amely segít a diákoknak a továbblépésben. Ebben hasonló a Waldorf-iskolában egyébként is megjelenő szöveges értékelésekhez, de itt hangsúlyosabban jelenik meg az önreflexió és a kortárs értékelés.

Az önálló projektmunkák áttekintő táblázata

Projekt, tevékenységek	Fejlesztendő kompetenciák	Iskola által kínált segítség, ellenőrzött köztes fázisok	produktum/ beadandó	időtartam
9. osztály: kötelező				
Oral history - **interjú készítés megadott témában és előadás** (XX. századi hétköznapok)	feladat szempontjai alapján önálló kérdések megfogalmazása interjúalany megszervezése válogatás az elkészült anyagból előadáshoz jegyzet készítése előadókészség	igény esetén interjúalany szervezése előadás értékelése	előadás 10 perc	kb. 2 nap
10. osztály: mindkettő kötelező, de súlyos tanulási nehézségekkel küzdő tanulók az első alól felmentést kaphatnak				
Tantárgyi projektmunka tanár által megadott témához, megadott tartalmi vázlatpontok alapján, több forrás feldolgozása és előadás	a feladat tartalmi vázlatának követése részben önálló forrásgyűjtés Internetről is több forrásból megadott szempontok alapján válogatás, logikus elrendezés könnyebb szakszövegek megértése, visszaadása önálló megfogalmazásban egyszerűbb összefüggések megértése Szövegszerkesztés előadókészség	tantárgyi mentortanár vázlat bemutatása igény esetén forrásgyűjtés munka értékelése	írásbeli munka (5-8 gépelt oldal) megadott formában előadás 15 perc	kb. 1 hónap
Szabad művészi projekt szabadon választott művészeti ágban saját terv megvalósítása	projektcél önálló megfogalmazása saját időbeosztás készítése munkafolyamat tervezése, rögzítése túlnyomórészt önálló kivitelezés előadókészség önreflexió	munkanapló bemutatása 2 hetente igény esetén projektcél megfogalmazása igény esetén kivitelezés	munkanapló a folyamatról és a megélt élményekről, elkészült alkotás, előadás kb. 10- 15 perc	kb. 2 hónap
11. osztály: háromféle lehetőségből egyet kell választani				

Társadalomtudományi kutatómunka megadott témakeretben és szempontok alapján (vitatott kérdés, összehasonlítás) saját kutatási téma kiválasztásával elvégzett kutatás	kutatási téma önálló kiválasztása kutatási kérdések, cél megfogalmazása túlnyomórészt önálló forráskeresés Internetes forrásgyűjtés szakszövegek megértése tények és vélemények elkülönítése saját vélemény megfogalmazása egy téma sokoldalú megközelítése kb. 4 hetes szakaszokra munkaterv készítése szöveg felépítése saját gondolatmenet alapján előadókészség mások munkájának objektív értékelése önértékelés	témaválasztás igény esetén forráskeresés határidők kijelölése határidőknél ellenőrzés részletes retorikai értékelés	írásbeli munka (10-15 gépelt oldal) megadott formában előadás 20 perc	kb. 6 hónap
Tárgytervezés egy tárgy megtervezése (nem lemásolása) és elkészítése, a tervezési- és munkafolyamat részletes bemutatása	projektcél önálló megfogalmazása látványtervek, műszaki tervek készítése kísérletezés különböző megoldásokkal kb. 4 hetes szakaszokra munkaterv készítése munkafolyamat részletes bemutatása előadókészség mások munkájának objektív értékelése önértékelés	témaválasztás, igény esetén kivitelezés határidőknél ellenőrzés részletes retorikai értékelés	írásbeli munka (6-10 gépelt oldal) megadott formában, előadás 20 perc, elkészült tárgy bemutatása	kb. 6 hónap
Természettudományos kísérletek természettudományos témájú kutatómunka, melyben hangsúlyos szerepet kap a kísérlezetés	kutatási téma önálló kiválasztása kutatási kérdések, cél megfogalmazása túlnyomórészt önálló forráskeresés Internetes forrásgyűjtés szakszövegek megértése folyamatok megértése, elmagyarázása	témaválasztás, kísérleti eszközök határidőknél ellenőrzés részletes retorikai értékelés	írásbeli munka (8-12 gépelt oldal) megadott formában, előadás 20 perc, kísérletek bemutatása	kb. 6 hónap

	természettudományos kísérletezés (hipotézis, megfigyelés, kiértékelés), önálló kísérletek kidolgozása kb. 4 hetes szakaszokra munkaterv készítése szöveg felépítése saját gondolatmenet alapján előadókészség mások munkájának objektív értékelése önértékelés			
12. osztály: komplex projektmunka				
szabadon választott téma komplex feldolgozása	tudatos, önismeretre alapozott témaválasztás megszerzett képességek tudatos alkalmazása részletes éves projektterv elkészítése saját ütemezés munkafolyamatok önálló megtervezése mentorral való munka irányítása (felismerni mikor van szükség segítségre) belső és külső akadályok felismerése, megoldási utak keresése munkafolyamatok önálló dokumentálása	témaválasztás (11.o. végén), projektterv bemutatása szeptemberben, választott mentorral igény szerinti és havi kötelező konzultáció, pályaorientációs órán alkalmanként rátekintés a zajló folyamatra	írásbeli munka (10-20 gépelt oldal) megadott formában, előadás 30+15 perc,	kb. 8 hónap

Pályaorientáció

Iskolánk integráló iskola is, ebből következik, hogy diákjaink nagyon eltérő képességűek. Nagy hangsúlyt helyezünk arra, hogy mindenkinél megtaláljuk azt, amiben tehetséges, amiben sikerélménye lehet. A már ismertetett sokféle projekttevékenység tapasztalatai szintén segítik a diákokat abban, hogy saját kompetenciáikat megismerjék és kipróbálják, valamint segítenek jövőképük formálásában is. Ezzel együtt, illetve ennek ellenére gyakran tanácstalanok a pályaválasztást illetően. Vagy azért mert annyira sokoldalúak, hogy nehéz választaniuk, vagy azért, mert nagyon szűkösek a lehetőségeik.

Éppen ezért kezdtük el óraendbe szervezve is fejleszteni az életpálya-építési készségeket, egy akkreditált pedagógus-továbbképzésen tanultak alapján a 11-13.-os diákok számára. Ennek keretében rendszeresen meghívjuk egy-egy szakma képviselőjét beszélgetésre, tájékoztatást adunk a továbbtanulási lehetőségekről, a munkaerőpiac változásairól, foglalkozunk a jövő kulcskompetenciáival, megvizsgáljuk, hogy az egyes tantárgyakban hogyan vannak ezek jelen, tudatosítjuk a diákokban, hogy ezekben lehet

fejlődni és ilyen értelemben minden tantárgynak van értelme, még akkor is, ha a tanulmányaik végeztével nem szeretnének vele tovább foglalkozni.

Beszélgetés óra

A beszélgetés óra tulajdonképpen osztályfőnöki óra, ahol az éppen aktuális ünnepek vagy feladatok előkészítésén túl a közösséget érintő szociális, illetve etikai témákat beszélik meg az osztályok az osztálykísérőkkel. Lehetőség szerint egy-egy osztályt ketten kísérnek végig, így a beszélgetések is több tanárral zajlanak, vagy aktuálisan további meghívott vendégekkel. Ezeken az órákon történik az egyes tanévekre jellemző gyakorlati munkák és a 12. osztályos éves munka előkészítése, folyamatkísérése és a hozzájuk kapcsolódó visszatekintés, értékelés is. A beszélgetés óra része a pályaorientációs óra, ahol a diákok továbbtanulásával kapcsolatos támogatás történik.

13. ÉVFOLYAM

A tanító-nevelő munka az 1-12. évfolyamon a Waldorf-pedagógia alapelvei szerint történik. A 9. osztályba való továbblépéskor nem válogatunk a tanulók közül képességek szerint, a felvételt nem az határozza meg, hogy a tanulót alkalmasnak találjuk-e az érettségi vizsga letételére. A 13. évfolyamra azonban csak az léphet, aki Waldorf-iskolai tanulmányai sikeres befejezését tanúsítja: ez a 12. évfolyam végén, a választott éves munka bemutatását és sikeres megvédését, valamint a záró bizonyítvány megszerzését jelenti. A tanulók kb. 98%-a tesz érettségit, a fentiek miatt az eredményekben nagyon nagy különbségek vannak (az eddigi egyéni érettségi átlagok 27% és 96% között szórnak). Felsőoktatásban a tanulók kb. 60%-a tanul tovább.

A 13. osztályban azok folytatják tanulmányaikat, akik érettségizni szeretnének, hiszen abben az évben már csak a vizsgára való felkészítés zajlik. A Waldorf-képzés jellegéből adódóan 12. évfolyam záró követelményeivel párhuzamosan az állami érettségi vizsga követelményei nem teljesíthetők (vagy csak részben előrehozott vizsgákkal). Ezért egyes témakörök részletesebb tárgyalása, illetve a hozzájuk rendelt Waldorf-kerettantervi óraszámok szükség esetén a 13. évre kerülnek átcsoportosításra a kötelező érettségi tantárgyak esetében.

Az érettségire való felkészítés a tantárgyi témakörök alapján az érettségi vizsgákra vonatkozó jogszabályokban foglaltaknak megfelelően történik. A vizsgázást is gyakorolják a diákok: a tanév során ősszel, az első félév végén és tavasszal próbaérettségit tesznek, melynek körülményei nagyon hasonlóak az érettségihez, így felmérhetik haladásukat, megszerezhetik a szükséges vizsgarutint.

A 13. évfolyamon legalább annyi tárgyat kell tanulniuk a diákoknak, amennyiből érettségi vizsgára jelentkeznek. Ebből következően az osztály nem rendelkezik egységes órarenddel. A választott tantárgyakról minden tanulónak egyénileg a 12. osztályban júniusig kell döntenie, így tud az iskola egyszerre a közösséghez és egyénhez igazított órarendet készíteni.

Érettségi – választható vizsgatárgyak és felkészítés

Iskolánkban a tanulók közép- és emelt szinten mindazokat a tantárgyakat választhatják, amelyek a helyi tantervben megjelennek, és amelyek a közoktatási kötelezettségnek megfelelően kötelező érettségi vizsgatárgyaknak számítanak.

A legjellemzőbben választott vizsgatárgyak: *angol vagy német nyelv (mint második idegennyelv), biológia, digitális kultúra, vizuális kultúra, testnevelés, dráma, földrajz, fizika, kémia, fenntarthatóság, állampolgári ismeretek, gazdasági ismeretek, mozgóképkultúra és médiaismeret*. Ezekre az iskola tanárai készítik fel a tanulókat. Ha a felkészítés a választott vizsgatárgyra való jelentkezők kis létszáma, vagy más ok miatt helyben nem oldható meg, akkor külsős szaktanárok bevonásával segítjük a felkészülést, igyekezve ezzel is a tanulói választás szabadságát a lehető legnagyobb mértékben biztosítani.

A 13. évben – illetve azt megelőzően a 11. osztálytól fakultációs rendszerben heti 2 órában – mód nyílik az emeltszintű érettségi vizsgára való készülésre is. Az ezzel kapcsolatos teendőket a diákok a felkészítő tanárral egyeztetik. Néhány fakultációs tárgyat már 10. osztályban fel lehet venni, ezzel támogatva a diákokat, hogy több dologban is kipróbálják magukat.

KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ TANULÓK

A Fészek iskola minden tanulóra úgy tekint, mint aki különleges bánásmódot igényel, de kiemelt figyelmet fordítunk a valamiben különleges tehetséget mutató diákokra, valamint a tanulásukhoz egyéni támogatást igénylő tanulókra. Az iskola alapító okirata szerinti **integrált nevelést folytat**hat a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható **sajátos nevelési igényű gyermekek**, tanulók **esetében** (Nkt. 4. §-a alapján). A szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő tanulók ellátása az alkalmazott gyógypedagógusokkal megoldott, ilyen nehézségekkel küzdő tanulók időről időre jelen vannak az iskolaközösségben. Arra törekszünk, hogy az adott osztálytanító képzettségének és tapasztalatának, valamint az iskolában rendelkezésre álló fejlesztőpedagógusi és gyógypedagógusi kapacitás mértékének és tapasztalatának megfelelően egy-egy osztályban csak az adott életkori populációban jellemző arányban vállaljon felelősséget különleges bánásmódot igénylő tanulókért. A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséget mutató tanulók (BTMN) átlagosan 15%-át, a sajátos nevelési igényű tanulók (SNI) kb. 5%-át teszik ki a tanulólétszámnak. A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya jellemzően alacsony (2% körüli), de az iskola nyitott ilyen tanulók fogadására is. Néhány éve éppen ezért együttműködést alakítottunk ki a *Van helyed!* alapítvánnyal, ahonnan jelenleg is két patronált diákot fogadunk.

Iskolánk inklúziós szemlélete nem a deficitorientált orvosi modellben gondolkodik, hanem a korszerű tanulás és részvétel orientált szociális modellt veszi alapul. Pedagógiai modellünk, az emberi fejlődés sokoldalú lehetőségeit támogató tanítási-tanulási program különösen jól szolgálja a diákok egyéni képességeinek, tehetségének kibontakozását is. A **tehetséggondozás** több szinten is megjelenik. Elsődlegesen ezt a célt szolgálja az életkornak megfelelő széles alapú, a testi, lelki, és szellemi fejlődést egységben tekintő készségfejlesztés, mely megalapozza, hogy a tanulók a magukkal hozott tehetséget az emberi képességek széles skáláján bontakoztathassák ki. A mindennapi gyakorlatot jelentő fejlesztő értékeléssel bátorítjuk diákjainkat önmaguk kipróbálására a dráma-, a képző-, a mozgás-, és a zeneművészetben csakúgy, mint a kézimunkában, kézművességben, a sportban vagy a közismereti tantárgyak területén. A középtagozaton és a felső tagozaton szakkörök segítségével, a felső tagozaton fakultációs, specializációs lehetőségek adásával és mentorrendszer alkalmazásával segítjük a megnyilatkozó tehetség további fejlődését, igény szerint akár egyéni megoldásokat kínálva számukra külső partnerek bevonásával.

Szakember ellátottság, fejlesztő-terápiás team

A Fészek iskola is épít a Waldorf-iskolákban jelenleg használt, a Waldorf-pedagógia emberképére épülő fejlesztő és/vagy terápiás eljárásokra. Ezek a következők:

- Az **antropozófus orvos** egységben látva a testi- a lelki- és a szellemi fejlődést, segít a gyermek életfolyamatainak és kognitív, valamint tanulási folyamatainak összefüggéseit felismerni, megmutatja a szükséges beavatkozások irányát és kijelöli azok célját, figyelemmel kíséri diagnosztikus munkája során a fejlődésben bekövetkezett változásokat, szükség esetén javaslatot tesz a terápia módosítására.

- Az **Extra Lesson** fejlesztő eljárás indirekt módon, mozgás-, rajz- és festésgyakorlatok segítségével fejleszti a szenzomotoros rendszert, a szenzoros integrációs képességet, ezáltal a kognitív képességeket, melyek együttesen a tanulási teljesítmények javulásához vezetnek. Hatékony eljárás tanulási és/vagy viselkedési zavarok esetén. Specifikus feladatai az egyes életkoroknak megfelelő bontásban jelennek meg a következő területeken: mozgáskoordináció, testtudat és térészlelés, finommotorika és vizuomotoros koordináció, vízszintes- és függőleges középvonali sorompó oldása, dominancia erősítés.
- A **gyógyeuritmia** a beszédhang-képzés mozgásmechanizmusainak metamorfózisait az egész test mozgásaira terjeszti ki. A törzzsel és a végtagokkal végzett speciális, tudatosan felépített ritmizált mozgások a vérkeringés az anyagcsere- és a légzőrendszer fiziológiai és funkcionális folyamataira és az idegrendszeri folyamatokra hatnak. Így hatékonyan oldja a másodlagos pszichés tüneteket: pl. a szorongást, az agressziót a kényszerességet és a hangulatingadozást. Segítséget nyújt a gyermeknek a tér és az idő átlátásához, ezért minden olyan esetben jó eredménnyel használható, amikor a tanulási és/vagy viselkedési nehézségek mögött a testtudat, a mozgáskoordináció, a térészlelés és a ritmikus képességek fejlődési zavara figyelhető meg. A kognitív funkciók közül leginkább a figyelemkoncentrációt az észlelést és az emlékezetet fejleszti.

A Fészek iskolában **fejlesztő-terápiás team** működik, melynek tagjai a *gyógypedagógus*, a *logopédus* (aktuális igényeknek megfelelő szakkal), a *fejlesztőpedagógus* (BTMN, illetve szakvéleménnyel meg nem erősített tanulók segítésére), az *iskolapszichológus*, az *antropozófus orvos* és *egyéb terapeuták* (gyógyeuritmista, tiflopedagógus). A fejlesztő-terápiás team tagjai a Waldorf-iskola nevelési rendszerével kompatibilis eljárásokat alkalmaznak a gyermekek fejlesztésére, szorosan együttműködve az osztálytanítóval és szükség esetén bevonva a konferenciát is (gyermekmegbeszélés). Az iskolaorvos évente egy alkalommal osztályvizsgálatot tart, ezt követően konzultál az osztálytanítóval/osztálykísérőkkel az egyes tanulókra vonatkozó problémákról. A fejlesztő- és gyógypedagógusok a Tanári Kollégium részei, jelenlétük folyamatos, és elsőroban ők tartják a kapcsolatot az iskolapszichológussal, aki rendelkezésére áll az iskolaközösség bármely tagjának és igény esetén eljön a konferenciára is.

Tanulásban akadályozott diákok fejlesztésének keretei

Az SNI-tanulók fejlesztésében a fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő programunk szakmai kereteit több dokumentum is meghatározza:

1. A 110/2012. Kormányrendelet (*Nemzeti alaptanterv*) 1. mellékletének 12.1. pontjában található „A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei” című rendelkezés, mely kimondja:

   „A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz, és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

   - a feladatok megvalósításához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
   - igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;

- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást."

2. Figyelembe veszi a hatályban lévő 51/2012. (XII. 21.) számú a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló EMMI rendelet 11. mellékletében szereplő, a sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények számára kiadott kerettantervek közül a *Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. osztály)* című dokumentum útmutatásait.
3. Elsődleges szakmai iránymutatónak fogadjuk el a Magyar Waldorf Szövetség által kiadott *A magyar Waldorf-iskolák kerettanterve* és *A magyar gyógypedagógiai Waldorf-iskolai kerettanterv* című 2020-ban hivatalosan elfogadott dokumentumokat.

Az SNI-tanulók fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő program

Iskolánk számára fontos, hogy az osztályok kiegyensúlyozottak legyenek: kiemelten tehetséges és nehézségekkel küzdő diák egyaránt legyen az osztályokban, tükrözve az átlag népességet, egészséges, inkluzív szemléletet tanítva gyermekeknek, tanároknak, családoknak. Iskolánk közel másfél évtizede fogad különleges bánásmódot igénylő tanulókat, legyen az hivatalos diagnózissal rendelkező (SNI, BTMN) vagy szakértői véleménnyel meg nem erősített diagnózis a tanulónál.

A felvétel folyamán az osztály összeállításért felelős osztálytanító különleges bánásmódot igénylő gyermek jelentkezése esetén szorosan együttműködik az iskola gyógypedagógusaival, fejlesztőkkel. Ha szükséges a tanári kar többi tagja elé tárja kérdéseit, hogy közös döntés születhessen, hiszen a segítendő gyermeket nem csak az osztálytanító vagy osztálykísérő, hanem a szaktanárok is fogják oktatni. Felvételkor fontos látni az osztály összetételét, az osztálytanító és szaktanárok lehetőségeit, szaktudását és a segítő szakemberek kapacitását, a fogyatékosságnak megfelelő akadálymentesítés lehetőségeit (fizikai, infokommunikációs).

Alapvetéseink

- A gyermeket ellátó szakember, gyógypedagógus az osztálytanítóval, később osztálykísérővel egyeztetve szükség estén kidolgozza a tanuló egyedi tanmenetét, szem előtt tartva a Waldorf-kerettanterv és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveit, elősegítve a differenciálás folyamatát. A gyógypedagógiai Waldorf-kerettantervben szereplő kiemelt habilitációs-rehabilitációs feladatok és eredménycélok tanulásban akadályozott tanulók számára számunkra is irányadók az integráltan oktatott tanulók egyedi fejlesztési terveinek elkészítésekor.
- A fejlesztési és rehabilitációs terv kialakítása során támaszkodunk a fejlesztő és rehabilitációs hatású főoktatás, szakórák elemeire, a Waldorf-kerettantervben meghatározott speciális

szakórákra. Ennek érdekében a tanórákon is nagyobb arányban használjuk a fejlesztési célokat szolgáló taneszközöket.

- Az SNI és BTMN szakvéleménnyel rendelkező diákok esetén iskolánk legtöbbször belülről biztosítja a szakvéleményben javasolt szakembert igénylő ellátást, terápiát, javasolt óraszámot és biztosítja a kedvezményeket. Amennyiben speciális szakemberigény lép fel, a szülőkkel egyeztetve külső szakembert segítünk találni.
- Az SNI tanuló számára a fogyatékosságának megfelelő körülményeket teremtünk (akadálymentesítés a fogyatékosság típusának megfelelően).
- Az osztálytanító, a szülő és a segítő szakember szoros együttműködésben követi a tanuló előmenetelét, szükség esetén megvizsgálja, hogy a gyermek meg tudja-e kapni mindazt, ami egyéni szükségletéből adódóan a fejlődéshez fontos. Ha úgy érzékelik, hogy az iskola már nem tudja mindezt biztosítani, közösen keresnek további megoldásokat a tanulónak.
- Figyelmet fordítunk arra, hogy az integráltan nevelt tanuló osztályát, a szülőket, az iskola tágabb közösségét is érzékenyítsük.
- A felvételkor még nem körvonalazható nehézségek felismerése céljából a fejlesztő-terápiás team osztályfelméréseket végez. Második osztályban végzünk teljes osztályvizsgálatot az Extra Lesson elvei alapján, illetve osztálytanító, szaktanár kérésére megfigyeléssel, egyéni vizsgálattal tárjuk fel az esetleges tanulási, viselkedési nehézségeket. Szükség esetén a szülővel együttműködve szakszolgálathoz, szakértői bizottsághoz irányítjuk a tanulót.
- A meglévő szakvéleményeket a gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus és gyermekvédelmi feladatokat ellátó munkatárs a törvényeknek megfelelően iktatja, intézi a felülvizsgálatokat.

Az egyéni fejlesztési terv, fejlesztő programok kialakítása

A tanítás-tanulás folyamatának megszervezése a Tanári Kollégium és a fejlesztő-terápiás team közös feladata. Az osztálytanító és a szaktanárok arra törekednek, hogy a tanórák folyamata a lehető legaktívabban támogassa a tanulói sokféleséget, a differenciálás és a kooperatív technikák széles tárházát alkalmazzák.

A tanulásban akadályozott diákok szüleivel és a tanulóval való megismerkedés után a gyógypedagógus (BTMN-es diák esetében gyógypedagógus vagy fejlesztőpedagógus) áttekinti a szakvéleményt. Lehetőség szerint hospitál az osztályban, hogy természetes napi környezetében is megfigyelhesse a tanulót. Amennyiben szükségét érzi, kiegészítő vizsgálatot is végez, kérdés esetén felveszi a kapcsolatot a szakvéleményt kiadó szakszolgálattal.

Az egyéni fejlesztési terv, fejlesztő program keretén belül az ellátó szakember javaslatokat tesz az osztályon belüli megsegítésre (pl. ritmikus részben mozgássorokra, differenciálás lehetőségeire) közvetlenül az osztálytanítónak, szaktanároknak. Ismerteti a felmentéseket, javaslatokat. Felső tagozaton az osztálykísérőkkel és mentor tanárokkal rendszeres kapcsolatot tartva követi, segíti a tanuló fejlődését. Javaslatot tesz a differenciálásra, adott esetben segítő eszközök használatára, egyedi ütemezésű tanmenetre. Ha szükséges, részt vesz a tanuló egyéni igényeiből fakadó érettségi felkészítésben.

A fejlesztőmunka folyhat egy- vagy kéttanáros modellben (tanár és gyógypedagógus vagy pedagógiai, gyógypedagógiai asszisztens segítségével) is, azonban a fejlesztőknek és a gyógypedagógusnak minden esetben szorosan együtt kell működnie az osztálytanítóval, a szaktanárokkal és a gyermek szüleivel.

Ennek lépései a következők:

- A gyógypedagógus vagy a terapeuta látogatja az osztály tanítási óráit, megfigyeli az SNI gyermek órai munkáját, kapcsolódását az osztályközösséggel, együttműködését az osztálytanítóval és társaival.
- A gyógypedagógus évente megvizsgálja az SNI gyermeket.
- A hospitálás tapasztalatait és a vizsgálat eredményeit megbeszéli az osztálytanítóval, valamint a szülőkkel.
- Közösen kitűzik az adott periódus pedagógiai– gyógypedagógiai– nevelési céljait.
- A gyógypedagógus segít az osztálytanítónak megtalálni a megfelelő eszközöket, módszereket az SNI tanuló lehető legoptimálisabb órai részvételének biztosítása érdekében.
- A gyógypedagógus konzultál a szülőkkel az otthoni környezet és szokások legmegfelelőbb kialakításának érdekében, a gyermek tanulmányainak otthoni segítéséhez.
- Szükség szerint negyedévente vagy félévente a szülők és a pedagógusok közösen értékelik az elvégzett pedagógiai, gyógypedagógiai munka és a szülői megsegítés eredményességét, új célokat tűznek ki, vagy módosítják a korábbiakat.
- A gyógypedagógus munkáját támogatja a fejlesztő-terápiás team és szükség szerint a Tanári Kollégium gyermekmegbeszélése is.
- Az egyéni szükségletek mellett a fejlesztési terv elkészítésekor, a fejlesztő program kialakításában figyelembe veszi a hatályos jogszabályokat, a Waldorf-kerettanterv ajánlásait és az adott fogyatékosság típusának megfelelő irányelveket.
- Szükség esetén bevonja a fejlesztő-terápiás team tagjait, felhasználja az antropozófus orvos kiegészítéseit. Másodlagos tünetek megjelenésekor az iskolapszichológus szakvéleményét is kikéri.
- Folyamatosan megfigyeli az adott gyermeket, konzultál tanárral, szülővel, ez alapján, módosíthatja éves tervét.
- Az adminisztrációs feladatokat a törvényeknek megfelelően az iskola irodájával együtt elvégzi.

Tehetséggondozás – szakkörök, klubok

Pedagógiai alapvetésünk szerint a korai specializációt nem támogatjuk, ezért a tehetséggondozás színtere a már ismertetett differenciáló és egyéni képességekre fókuszáló tanóraszervezés mellett inkább a tanórán kívüli tevékenységekben jelenik meg.

Széleskörű szakköri kínálatunk (kisebbeknek pl. mese-drámajáték, agyagozás, festés, természetjárás, tájfutás, társasjáték, zsonglőr, tissu (aeriel), kosárlabda stb.; gimnazistáknak pl. filmklub, líra szakkör, dráma és más kulturális tevékenységek) által lehetőséget teremtünk a diákok számára, hogy a délutánjaikat értelmes tevékenységekkel tölthessék el anélkül, hogy messzire kellene menniük.

A felső tagozat tevékenységei számos lehetőséget adnak a tehetséggondozásra. Az éves munkák rendszere, a 10. osztálytól választható 10-12-féle fakultációs lehetőség mind olyan tevékenység, melyben a diákok érdeklődésének megfelelően választanak egy témát vagy területet, így lehetőségünk van igényeik szerint ebben kísérni őket.

TANULMÁNYI KÖVETELMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉS

Értékelési kultúra a Fészek iskolában

Az értékelést a tanuló megértésének és megismerésének egyik eszközeként használjuk a Waldorf-iskolában, és nem csak egy folyamat (minősítő) záróakkordjaként. A gyermek pontos megfigyelése és mély megismerése elősegíti a fejlődését. A megfigyelés kiterjed a gyermek iskolai munkáján túl a viselkedésére, a szociális kapcsolataira, az otthoni feladatainak az elvégzésére, az órai jelenlétére, a szokatlan jelenségekre (betegségek, krízisek) egyaránt. Ideális esetben az értékelés egyrészt erősíti a tanuló önbizalmát, másrészt használható segítséget, tanácsokat ad számára a további fejlődés érdekében. Segíti az önelfogadást, az önbecsülést, a reális önismeretet. Megerősíti a diákot abban, amiben valóban tehetséges. Ez nem feltétlenül a tantárgyi tudás, lehet egy képesség, vagy attitűd is.

Mindezeket figyelembe véve a Waldorf-iskolában a legnagyobb hangsúlyt a **pozitív megerősítés**re és az **önértékelés fejlesztésre** helyezzük, mely megtörténhet a mindennapok során szóban, egy-egy epocha végén röviden írásban, 12 éves kor után a dolgozatok esetében százalékosan, illetve formálisan a félévi és az év végi bizonyítványban összegző módon.

Alsó és középtagozat (általános iskola)

A Waldorf szöveges bizonyítványt év végén, alsó és középtagozaton szigorúan a szülőnek írjuk. Ebben részletesen bemutatjuk a gyermek tanév során bejárt fejlődési útját egyrészt a személyiségfejlődés terén (osztálytanító), másrészt az egyes tantárgyakban (szaktanárok). Ebben a bizonyítványban a gyermekek 1-8. osztályig egy-egy bizonyítványverset is kapnak az osztálytanítójuktól, amit a következő tanévben heti rendszerességgel elmondanak majd hangosan az osztály előtt. A bizonyítványvers költői képbe sűrítése mindannak, amilyennek akkor éppen látja a tanulót a tanítója és egy iránymutatás egy lehetséges fejlődési út felé. A bizonyítványvers mellé egy egyedi rajzot is készít az osztálytanító a gyermeknek.

Felső tagozat (gimnázium)

A Fészek iskola felső tagozatán az évek során összetett értékelési kultúra fejlődött ki, amelyet számos – köztük nemzetközi együtműködésben zajló[2] – szakmai műhelymunka is megalapozott. Legfontosabb alapelveink a Waldorf-kerettantervben lefektetett értékelési módok alkalmazásához kapcsolódóan:

1. **Az értékelést sokszínű és sokszintű folyamatnak tartjuk:** az értékelés a diákokkal ápolt kölcsönös tiszteletet és személyes jó viszonyt feltételező kapcsolattartáson alapul. Ennek része a szóbeli, vagy akár viselkedésbeli (nonverbális) visszajelzések folyamatos adása, az egyes órákon, epochákon vagy projektekhez kapcsolódóan. Az értékelés természetes kultúrája átszövi a mindennapokat. Törekszünk rá, hogy folyamatban gondolkodjunk, a tanuló fejlődését önmagához képest mérjük, amit a felsőbb osztályokban fokozódó mértékben az objektívebb értékelés is kiegészít, 6. osztálytól számszerű értékelés, 11. osztálytól érdemjegyek is. Fontosnak tartjuk az időben zajló fejlődés hangsúlyozását is az értékelésben. A tanulók évente kétszer (félév és év vége) feltétlenül, epochák után és egy-egy tanegység lezárásakor opcionálisan írásbeli értékelést kapnak.

[2] 2016-ban részt vettünk a tervezett Waldorf Bizonyítvány kidolgozásának nemzetközi programjában (*Steiner School Certificates*, SSC), mely egy – a *The New Zealand Federation of Rudolf Steiner Waldorf Schools* által – speciálisan Waldorf-iskolákra kidolgozott értékelési rendszer, az OECD és az Európai Unió ajánlásainak megfelelő kompetenciákra építve.

2. **Osztályozás:** a törvényi kereteknek megfelelően a gimnáziumban osztályzatot adunk 11., 12. és 13. osztályban. A 11.-ben hangsúlyt helyezünk rá, hogy fokozatosan kialakítsuk az osztályzathoz való viszonyulást, hiszen ez teljesen új a tanulók számára. Az objektív, százalékos értékelést fontosnak tartjuk, az osztályozást viszont elsősorban külső kényszernek. Arra törekszünk, hogy a tanulók megértsék a jegyben kifejeződő értékelés rendszerét, továbbtanulásukban betöltött szerepét, ugyanakkor önértékelésükben továbbra is fontos maradjon, hogy ismerik saját értékeiket, képességeiket, ami túlmutat az osztályzatokon. Fontosnak tartjuk, hogy a továbbtanulás szempontjából kevésbé fontos tárgyak szerepe ne csökkenjen, a tanulók értsék ezeknek az életben betöltött szerepét, értékét.
3. **Törekszünk a pozitív és segítő visszajelzésekre**, amelynek tudatos célja a diák fejlődésében való támogatása. A visszajelzések során előtérbe helyezzük a személyre szabott módszereket, amely a tanuló sajátos képességeit, kommunikációs csatornáit maximálisan figyelembe veszi.
4. **A tantárgyak karakterének megfelelő, sokféle értékelés:** az egyes tantárgyak nagyon eltérnek az alkalmazott értékelési módszer tekintetében, különös tekintettel az epochális oktatás és a művészeti nevelés adta sajátos lehetőségekre.

   Néhány jellegzetes értékelési módszer

   - *Százalékos értékelés:* rendszeres kisdolgozatok; záró dolgozatok az epocha vagy tanulási szakaszok végén
   - *Epocha füzet:* hagyományos vagy portfólió jellegű, melyet a tanár értékel
   - *Csoportos záró feladat:* például tabló készítése, kvíz, csoportos vizsga és ezek értékelése a tanár, a csoport által, majd önértékelés
   - *Művészeti bemutató:* egyéni vagy csoportos, művészeti epochák végén, de akár a közismereti tárgyakhoz kapcsolódóan is, kisebb-nagyobb létszámú közönség előtt – a bemutató egyéni, csoportos értékelése, a közönség visszajelzése, önértékelés
   - *Egyéni feladatok bemutatása*, melyet a tanár/a csoport/az egyén értékel

5. **Kompetenciára irányuló értékelés:** az értékelés során – különösen írásban – igyekszünk a kompetencia három elemét kiemelni: a képességeket, a tudást és az attitűdöt.
6. **Életkoroknak megfelelő értékelés:** a Waldorf-pedagógia e sarkalatos elemét igyekszünk az értékelés során is szem előtt tartani.

   - *9. osztály:* a tanuló viselkedésének, képességeinek, objektív, tényeken alapuló leírása; százalékos értékelés.
   - *10. osztály:* képszerű, a diák érzelmeit is érintő, a minőségek, jellegzetességek megragadására törekvő, az önismeretet felébresztő elemeket tartalmazó értékelés.
   - *11. osztály:* az önreflexióra és a reális önértékelésre késztető, ugyanakkor alátámasztott, tényekre alapozott, megindokolt értékelés.
   - *12. osztály:* átfogó kép a tanulóról, a bejárt fejlődési út visszatükrözése az értékelés során.

7. **Önértékelés fejlesztése:** törekszünk rá, hogy a tanulók egyre inkább saját kezükbe vegyék fejlődésüket, önálló és önmagukért felelős emberekké váljanak. Ennek része az önértékelési kultúra fokozatos megalapozása, az életkori sajátosságok figyelembevételével:

- *9. osztály:* például napló készítése egy tanulási folyamatról (hely, idő, elvégzett munka); beszámoló a gyakorlatokról, a munka hatékonyságának értékelése; projektekben a saját részvétel objektív leírása.
- *10. osztály:* például saját fejlődési célok kitűzése egy adott időszakra, majd ennek értékelése; egymás és önmaguk munkájának értékelése egy művészeti epochához kapcsolódóan; egy tanulási folyamat során átélt személyes tapasztalatok, átélt problémák ábrázolása.
- *11. osztály:* részletes megfigyelési szempontrendszer alkalmazása önmagukra és másokra vonatkozóan; ez alapján saját önértékelés készítése (pl. éves munka).
- *12. osztály:* egy projekt megtervezése és több szintű, folyamatos reflexiója majd összegző értékelése (például éves munka).

8. **Értékelés a szülők felé:** az iskola fontosnak tartja tájékoztatni a szülőket gyermekük előmeneteléről, melynek formái:

   - a félévi és év végi írásos értékelés, opcionálisan epochák értékelése;
   - betekintés a tanulók munkájába a művészeti bemutatókon;
   - szülői estek keretében szaktanári beszámolók az osztály munkájáról;
   - mentorokkal, osztálykísérőkkel, szaktanárokkal, fejlesztővel folytatott fogadóórai megbeszélések
   - probléma esetén protokoll folyamat elindítása

A szöveges értékelés érdemjegyre, osztályzatra való átváltásának szabályai

A magyar Waldorf-iskolák kerettantervében megfogalmazott alapelvek szerint a Waldorf-iskolában az első tíz évfolyamon kizárólag szöveges értékelés készül. Ez tartalmazza az osztálytanító jellemzését a gyermek adott évi fejlődéséről, részvételét a különböző iskolai feladatokban és tevékenységekben, a különböző tárgyakban elsajátított képességeit, szociális viselkedését, aktivitását, reakcióit, érzelmi-esztétikai-szociális fejlődését. Mindezek a szöveges értékelésben előforduló elemek nem fejezhetők ki egyetlen osztályzatban, ugyanakkor fontos, hogy adott esetben (például iskolaváltáskor) a tanulót az állami oktatási rendszerhez illeszkedő módon is tudjuk értékelni, vagyis osztályzattal. Ezért dolgoztuk ki a szöveges értékelés érdemjeggyé történő átalakításának elveit. Figyelembe veendő azonban, hogy az osztályzatok – főleg az alacsonyabb osztályfokokon – semmiképp sem azt tükrözik, hogy a gyermek milyen mértékben (százalékban) sajátította el a tananyagot, hanem inkább azt, hogy milyen mértékben közelítette meg a Waldorf-iskolában az adott osztályfokon kitűzött pedagógiai célokat. Ezeket a fejlesztési célokat a Waldorf-kerettantervhez igazodva, valamint a helyi tanterv és a pedagógiai programban fent leírt fejlesztő értékelés alapelveit követve az osztálytanítók és a szaktanárok összhangban az éves szakmai fejlesztési céljaikkal dolgozzák ki és ismertetik meg a szülőkkel, tanulókkal, vagy a fejlesztő-terápiás team által kidolgozott egyéni fejlesztési tervekben jelennek meg.

A szöveges értékelésnek érdemjeggyé történő átváltásának elve 1-4. osztályban

- A helyi tantervben meghatározott pedagógiai célkitűzéseket biztosan teljesítette: jeles (5)
- A helyi tantervben meghatározott pedagógiai célkitűzéseket elérte: jó (4)
- A helyi tantervben meghatározott pedagógiai célkitűzéseket részben teljesítette: közepes (3)
- A továbblépéshez minimálisan szükséges elvárt eredményeket elérte: elégséges (2)

A szöveges értékelésnek érdemjeggyé történő átváltásának elve az 5-10. osztályokban

- A helyi tantervben meghatározott pedagógiai célkitűzéseket biztosan teljesítette, és biztonsággal képes egyéni vagy csoportos önálló munkában részt venni: jeles (5)

- A helyi tantervben meghatározott pedagógiai célkitűzéseket elérte, és kevés segítséggel képes egyéni vagy csoportos önálló munkában részt venni: jó (4)
- A helyi tantervben meghatározott pedagógiai célkitűzéseket részben teljesítette, és nagyobb mértékű segítséggel képes egyéni vagy csoportos önálló munkában részt venni: közepes (3)
- A továbblépéshez minimálisan szükséges elvárt eredményeket elérte, és nehezen, sok segítséggel képes egyéni vagy csoportos önálló munkában részt venni: elégséges (2)

A félévi értesítőben[3], illetve az évvégi részletes szöveges bizonyítványban a pedagógusok a fenti elvekkel összhangban lévő kifejezéseket, jelzőket használnak a tanulók teljesítményének értékelésére, amelyek meghatározóak a szöveges értékelésnek érdemjegyekre történő átváltásakor.

A tanulók teljesítményének értékelése során azt vizsgáljuk, hogy milyen mértékben sajátították el az új ismereteket, birtokába jutottak-e az ismeret- és tapasztalatszerzés aktuális formáinak, képesek-e a szerzett tapasztalatok, ismeretek elvárt alkalmazására és bemutatására. Hol tartanak, illetve hová jutottak el a fejlesztett szociális és individuális képességek tekintetében és a többi, adott tantárgy által ápolt kulcskompetenciához tartozó képességek, készségek terén. A pedagógiai alapelvünkből következően még a **11-12. évfolyamon** sem minden esetben fordítjuk le a fejlesztő értékelést osztályzatokra, csak a nagyobb tanulási szakaszokat zárjuk le, és váltjuk át az összefoglaló tudásszintmérő tesztek, dolgozatok, epochazárók, szóbeli beszámolók, projektfeladatok, vizsgák százalékos vagy más formában elkészített értékelését osztályzatokra. Az érdemjegyre is átváltott szummatív értékelés során a tantárgyi tartalom válik dominánssá, mely a korábbi évfolyamokon is megjelenhetett már százalékos formában kifejezve.

A **13. évfolyamon** a vizsgák eredménye egyértelműen meghatározza az adott érdemjegyet, mivel a tanulók teljesítményét itt már nem önmagához, hanem az érettségi követelmény-rendszerhez mérjük.

Az írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, számonkérések rendje

Az **1-3. osztályban** eleinte a csoportos munkán és közös haladáson van a hangsúly, melyet az egyéni nehézségek kompenzálása, támogatás egészít ki. Éppen ezért az egyén számonkérés nem jellemző.

A **4-8. osztályban** az osztály tanító irányítása mellett egyre nagyobb hangsúlyt kap a tanulók önálló feladatvégzése, problémamegoldási képessége. Minél aktívabban és figyelmesebben vesznek részt a tanulási folyamatban az évek során, annál inkább képesek lesznek egyre növekvő mértékben önállóan cselekedni, döntéseket hozni, kutatómunkát végezni, összegezni, csoportosítani, megfogalmazni, dramatizálni, stb. Ez az alapja a megfelelő tanulási eredmények elérésének is, ezért a számonkérés módjai csak fokozatosan fordulnak át az egyéni teljesítmények vizsgálatába. Már megjelenik az írásbeli felmérő, esetenként az egyéni szóbeli kikérdezés, de ritkán alkalmazzuk még a százalékos értékelést, vagy a téttel rendelkező dolgozatokat, illetve azokat inkább az aktuális fejlettségi szint vizsgálatára, mint összegző értékelésre használva. Fontos továbbra is az epocha füzet minősége, az egyéni feladatok bemutatása (pl. kiselőadás), a csoportmunka.

A felső tagozaton (**9-12. osztály**) a fent ismertetett komplex beszámoltatási és értékelési rendszert használjuk. Jellemzőek a kisebb, vagy összetettebb dolgozatok, az epochazáró számonkérés, a kiselőadások, beszámolók, projektmunkák, melyek egyaránt lehetőséget adnak a szöveges, a százalékos

[3] A tantárgyakhoz kapcsolódó előrehaladást a félévi értesítő csak a felső tagozaton tartalmazza, az általános iskola félévi értesítője a törvényi minimumra szorítkozik, mivel ott a szülőkkel való napi kapcsolattartás folyamatos.

vagy a portfólió értékelésre is, az egyes feladatokhoz előzetesen kidolgozott szempontrendszerek alapján.

A magasabb évfolyamra lépés feltételei

A fejlesztési követelményeket és a továbbhaladás minimális feltételeit évfolyamonként és tantárgyanként a kerettanterv tartalmazza. Ahogyan azt az értékelési kultúránk bemutatásában leírtuk, folyamatos adunk visszajelzést mind a tanulónak, mind a szülőnek arról, hogy a tanuló a Waldorf-kerettantervben – és az azzal összhangban lévő helyi tantervben – meghatározott pedagógiai célkitűzéseket és a továbblépéshez minimálisan szükséges elvárt eredményeket milyen szinten tudja teljesíteni.

Alsó és középtagozaton nincs osztályismétlés, a továbblépés automatikus, ennek nincsenek feltételei. Felső tagozaton is – a tanulók helyzetét egyénileg mérlegelve – az osztályismétlés elkerülésére törekszünk az osztályközösség megtartása érdekében és csak végső esetben kerülhet sor osztályismétlésre. Ennek folyamatát egy belső protokollban rögzítettük, mely szorosan kapcsolódik az iskolában bevezetésre kerülő korai jelzőrendszerhez, amely a bukások és egyéb tanulási, magatartási vagy szocializációs nehézségek kezelését, a pszichés problémákkal küzdő, nehéz élethelyzetbe került vagy egyéb segítséget igénylő diákok kiszűrését és az ebből fakadó iskolai és magánéleti problémák megelőzését szolgálja.

A magasabb évfolyamra lépés feltétele a 11-12. osztályban, hogy a tanulónak az adott évfolyam tantárgyi érdemjegye a tanév végén – az ötfokú skálán – minimálisan elérje az elégséges (2) osztályzatot. Amennyiben a magasabb évfolyamra lépés feltételeinek a tanuló nem felel meg vagy egyéb okból nem értékelhető a tanuló teljesítménye, akkor a jogszabályok szerint osztályozó vagy javító vizsgát tesz.

A tanulmányok alatti vizsgák követelményei

A Fészek iskolában kötelező tanulmányi vizsgákat az alapfokú művészetoktatásban és a 13. évfolyam próbaérettségi vizsgaidőszakaiban szervezünk.

A Waldorf-iskolák művészeti nevelésének szakaszai és vizsgái

Alapfokú képzés és művészeti alapvizsga

A művészeti képzés alapfokú szakasza az 1-8. évfolyamokat foglalja magában, ezt a szakaszt zárja a művészeti alapvizsga. A nyolcadik év során a tanulók választanak maguknak egy „mestermunkát” (lehet ez tárgy, de hosszabb ideig tartó elmélyült tevékenység eredménye is) és ennek gyakorlati megvalósítási folyamatát, a közben szerzett tapasztalataikat mutatják be. Az alapfokú művészeti vizsga, az éves munka szóbeli előadása elsősorban az osztály és a szülők (esetleg más meghívott tanárok és diákok) előtt viszonylag szűk, zárt körben zajlik. A szóbeli előadás keretében a gyerekek szabadon mesélnek az általuk végzett munkáról, a személyes élményeikről és benyomásaikról. Az előadást követően a hallgatóság kérdéseket tehet fel az előadónak, aki ezáltal is bizonyíthatja az adott témában való jártasságát.

A korábban leadott írásbeli munkát, a gyerekek által maguk készített gyakorlati-művészeti munkát és a szóbeli előadást egyaránt az osztálytanító értékeli. Az osztálytanító írásos értékelése az év végi szöveges értékelés, az év végi bizonyítvány része.

Továbbképző szakasz és művészeti záróvizsga

A továbbképző szakasz a 9-12. évfolyamokat foglalja magában, mely a művészeti záróvizsgával fejeződik be. Ez a vizsga a 12. évfolyam éves munkájának művészeti részét képezi, hasonlóan az előbbiekben leírt alapvizsgához.

A művészeti záróvizsga a gyerekek 12. osztályos éves munkájának része. Az éves munka elméleti (tudományos) és gyakorlati (művészeti) részből áll, amelyben a gyakorlati-művészeti munkának nagyobb hangsúlyt kell kapnia. A művészeti záróvizsgát, a művészeti alapvizsgát követően a diákok különböző előadóművészeti ágakkal is kiegészíthetik, például: zeneművészet, táncművészet, euritmia, képzőművészet. A művészeti záróvizsgájuk egy szóbeli előadással zárul, amelyben bemutatják a kutatási területüket vagy a választott témájukból egy karakterisztikus példát kiemelve, azon keresztül mutatják be az egész munkájukat. Az előadást követően a hallgatóság kérdéseket tehet fel az előadónak, aki válaszaival és hozzáértésével bizonyíthatja a választott témában való jártasságát.

Mind az írásbeli, mind pedig a gyakorlati-művészeti munkájukat a tanári kollégium egy tagja figyelemmel kíséri, ő az belső témavezető vagy konzulens. A választott témától függően a diákoknak lehetőségük van felkérni egy külső – iskolán kívüli – szakembert is, aki külső konzulensként kíséri a munkát.

A határidőre leadott írásbeli dolgozatot és a szóbeli előadást egyaránt a belső témavezetőn kívül a tanári kollégiumhoz tartozó opponens is véleményezi. Az írásos értékelések hivatalos másolatát az iskola dokumentumként megőrzi. Az írásbeli munkák másodpéldánya pedig az iskola könyvtárába kerül, amelyek az iskola diákjai, tanárai és más érdeklődők számára szabadon hozzáférhető.

A 13. osztály vizsgarendje és követelményei

A választott tantárgyakról minden tanulónak egyénileg kell döntenie, még a 12. évfolyam végén. A 13. évfolyam kötelező tantárgyai megegyeznek az érettségi vizsga kötelező tárgyaival: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv. A szabadon választott tárgyak lehető legszélesebb körében igyekszünk megszervezni az igények szerinti felkészítést, rendkívüli esetben külső iskolával való együttműködésben.

A 13. évfolyamon a diákok három beszámoló keretében adnak számot tudásukról, az érettségi tantárgyaikból. A vizsgák az őszi, a karácsonyi és a húsvéti szünet után zajlanak. A tanárok a vizsgák módját (írásbeli és/vagy szóbeli, gyakorlati) a mindenkori érettségi vizsgakövetelmények szerint szervezik meg.

A kötelező és az osztály diákjai által szabadon választott tantárgyak témaköreinek összeállításában szaktanárok, szintén a középiskolai érettségi vizsgaszabályzat rendelkezéseit tartják szem előtt. Az iskola pedagógiai célkitűzése az, hogy ezek a beszámolók komoly és egyben arányos feladatot jelentsenek a diákoknak. A javításban és az értékelésben is ez az elv érvényesül.

Az érettségire bocsátás feltételét több év tapasztalatai után dolgozta ki a Felsős Tanári Kollégium. Mivel a tanórák már nem a korábbi Waldorf rendszerben szerveződnek, a diákoknak több szabadságuk van a vizsgára való felkészülés módjának megválasztásában, ugyanakkor az egyes tanárok is kialakíthatják a saját elvárásrendszerüket a követelmények teljesítésében. Ennek egységesen szabályozott módja a következő:

- A tanulókkal előzetesen meg kell ismertetni a tanév teljesítésének feltételeit, ami a Fészek Iskolában való érettségire való jelentkezés feltétele is egyúttal.

- Azokból a tantárgyakból, ahol a tanárok csak a vizsgaeredmények alapján alakítják ki az év végi osztályzatot, akkor is értékelhető a diák, ha nem járt be a tanórák 70%-ára (de egyéni elbírálásra nem számíthat).
- Azokból a tantárgyakból, ahol a tanár az órai munkát és a számonkérés valamilyen formáját is beszámítja az év végi osztályzatba, a szaktanár a három vizsgán túl további – a teljes érettségi tananyagát felölelő – vizsgát is kérhet azoktól a diákoktól, akiknek a részvétele nem érte el a 70%-ot, és emiatt nem osztályozhatók.
- Akkor legalább elégséges (2) a 13. év végi osztályzat, ha a következők együttesen teljesülnek, és ebben az esetben a szaktanárnak további mérlegelési lehetősége nincs:
    - vizsgák átlaga min. 30%
    - két 25% fölötti vizsga
    - utolsó vizsga legalább 30%

Ha a fentiek nem vagy csak részben teljesülnek, az érettségiztető tanárok közösen döntenek, a tanuló érettségi vizsgára bocsáthatóságának feltételéről, a következőket figyelembe véve:

- órai részvétel
- az órai és otthoni munka megfelelősége
- vizsgaeredmények
- a diák ill. a szülő kapcsolattartása a tanév folyamán az iskolával
- a felkészülésben a tanár iránymutatásainak betartása
- a tanár által adott külön feladatok teljesítése

A tanuló a kötelező és választott tantárgyak fentiekben ismertetett tanulmányi követelményeinek teljesítése után érettségi vizsgát tehet.

Az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témakörei

Az egyes vizsgatárgyak részletes vizsgakövetelményeit és témaköreit minden évben nyilvánosságra hozza az oktatásért felelős miniszter az általa vezetett minisztérium honlapján az iskolák által kötelezően alkalmazandó hivatalos kiadványként, amely minden tantárgyból meghatározza a közép- és emelt szintű érettségi vizsgák témaköreit. Ennek ismeretében tudják az érettségiztető tanárok a témaköröket évről évre meghatározni.

PEDAGÓGIÁNK ÉS AZ ISKOLA MŰKÖDÉSÉNEK EGYÉB JELLEMZŐI

Felvétel az iskolába

A Waldorf-kerettanterv részeletesen bemutatja az egyes osztályokba való felvétel alapelveit, melyet iskolánk is alkalmaz. Az osztályok összeállítása során több szempontot veszünk figyelembe:

- nemek közötti kiegyenlítettség;
- az iskola tantermi lehetőségeihez való alkalmazkodás (30 fő körüli osztálylétszám);
- az osztályokba integrálható és integrálandó sajátos nevelési igényű diákok ideális létszáma (10% alatt, az egyéb különleges bánásmódot igénylő tanuklókkal együtt 15% alatti arány);
- különbözőbb társadalmi rétegek bekerülése az osztályokba;
- különböző temperamentumú, lelki alkatú gyermekek közötti egyensúly.

Felvétel az első osztályba

A Waldorf-iskola nem kötelező felvételt biztosító iskola. Az első osztályok kialakítását a leendő osztálytanító és az iskolában tanító tanárok, fejlesztő közösen végzik. Az induló osztályok létszáma ideális esetben 26-30 fő között változik.

Iskolánk az irántunk érdeklődő szülők számára a beiratkozási időszak előtt előadás-sorozatot indít. Ezeket a tanári kollégium tagjai, a gazdasági vezető és adott esetben más meghívottak (szülő, fenntartó képviselője, volt diák) tartják. Az szülők a Waldorf-pedagógia alapelveinek, fő irányvonalainak megismerésén túl betekintést nyerhetnek a pedagógia szellemi hátterébe, a módszertanába, az iskola életének jellegzetességeibe. Ezt követően a szülők jelentkezési lapot töltenek ki, melyen a megadott kérdések alapján részletesen le kell írniuk gyermekük eddigi fejlődését és indokolniuk kell az iskolánkba való jelentkezésüket. Az utolsó előadáson lehetőség szerint a tanári kollégium bemutatja a leendő osztálytanítót.

Az első osztály összeállításáért a leendő osztálytanító felel. Ha még nem ismert a leendő osztálytanító személye, akkor az Alsós Tanári Kollégium által kijelölt pedagógus csoport felel az első osztály összeállításáért.

A gyerekek számára játékos ismerkedést szervezünk az osztálytanítóval, a szülőkkel pedig a pedagógus kollégák beszélgetnek annak érdekében, hogy minél pontosabb képet kaphassanak a gyermekről, a szülőkről, a családban kialakult szülő-gyermek kapcsolatról. A beszélgetés vázát, a szülők kérdései mellett, a szülők által beadott jelentkezési lapon leírtak határozzák meg. A személyes találkozók végén a folyamatban részt vevő pedagógusok, gyógypedagógusok és fejlesztő pedagógusok összegzik tapasztalataikat és az osztálytanító – vagy hiányában a kijelölt pedagóguscsoport, melynek egyik tagja gyógypedagógus vagy fejlesztő pedagógus – összeállítja az osztályt.

A Waldorf-kerettantervben megfogalmazott elvek mellett tekintetbe vesszük a szülők iskolaválasztási szempontjait is, ez ugyanis döntő jelentőségű az elkövetkező időszak pedagógiai együttműködésének sikere érdekében. A leendő osztálytanító vagy a kijelölt felvételi csoport szorosan együttműködik az iskolafenntartó által működtetett és környékbeli óvodai csoportokkal is, hogy leendő tanítványait az óvodai tevékenységen belül is megismerhesse.

A felvételi során egyrészt a gyermekek iskolaérettségét, másrészt a családok közösségbe való várható beilleszkedését vizsgáljuk. Erre szolgál a felvételi beszélgetés, és ezt alapozzák meg az előzetes szülői tájékoztatók is. A jelentkező gyermekek közül a többség Waldorf-óvodában nevelkedett, illetve testvére már az iskola tanulója, amely az osztály összetételének kialakításánál fontos szempont. Az iskolához kötődő családok gyerekei előnyt élveznek felvétel során, ez azonban semmilyen esetben sem jelent automatikus bekerülést. Az első osztály végső összetételének pedagógiai elveit a jelentkezői körre egyenként és összességükben mérlegeli az osztálytanító és a felvételi csoport, majd az Alsós Tanári Kollégium egyetértésével pedagógiai meggyőződése alapján hozza meg döntését.

Felvétel a középiskolába

A középiskolánkba történő jelentkezés a középiskolai felvételi eljárás keretében történik. Az iskolánk iránt érdeklődő családok számára szülői tájékoztató estet szervezünk, melyre mind a külsős, mind a nálunk tanuló 8. osztályos szülőket várjuk. A tájékoztató estet követően iskolánk nyílt napot szervez az érdeklődő diákok részére, melynek során lehetőség van különböző osztályfokokon mind epochát, mind szakórát látogatni. A nyílt napon előzetes regisztrációt követően lehet részt venni.

A nálunk tanuló nyolcadikos diákok és szüleik egy ismerkedő és motivációs beszélgetésen vesznek részt a felső tagozatos tanárokkal, köztük a leendő osztálykísérővel, amelynek során a tanárok megismerik a diákok általános iskolai tanulmányi teljesítményét és eredményeit. A beszélgetés során a szülőket arra kérjük, hogy mutassák be gyermeküket, ahogy ők látják, meséljenek a jövőképről, ami bennük él. A gyerekektől a saját életkoruknak megfelelően hasonló kérdések megválaszolását várjuk, valamint korábbi tanulási élményeikre vagyunk kíváncsiak.

A külsős diákok és szüleik számára az ismerkedős és motivációs beszélgetésen túl szükség van az utolsó két év bizonyítványára (másolat is megfelel), néhány füzetre és bármilyen művészeti munkára, amit szívesen megmutatnak a felvételizők (rajz, faragás, tánc, novella stb.).

Az osztálykísérő – az első osztályhoz hasonlóan – az osztály összetételét tartja leginkább szem előtt a felvételnél. A felvételre javasolt tanulókat az Felsős Tanári Kollégium egyetértésével vesszük fel az osztályba. A döntést követően az eredményről az osztálytanító/osztálykísérő értesíti a szülőket az iskolatitkár segítségével.

Felvétel tanév közben magasabb osztályfokra

Rendszeresen előfordul, hogy tanév közben vagy az új tanév kezdetén jelentkeznek szülők felvételi kérelemmel. Ilyen esetben az osztálytanító/osztálykísérő az osztályban tanító kollégáival együtt és az irodával konzultálva mérlegeli, hogy az osztály tud-e újabb gyermeket befogadni. A felvételi folyamatban legalább két tanár vesz részt, a felvétel kritériumait a gyermek életkora és az illető osztály összetétele határozza meg. Javasolt, hogy a tanuló a felvételi döntést megelőzően próbahéten vegyen részt (min. 3 nap) az osztályban. Minden esetben a felvételre javasolt tanulót az adott tagozat Tanári Kollégiumának egyetértésével lehet felvenni az osztályba.

Napközi és tanulószoba, otthoni feladatok

A Waldorf-iskolák alsóbb évfolyamain nem jellemző a kötelező otthoni munka, az osztálytanító vagy fejlesztő pedagógus a szülővel egyeztetve fejlesztési céllal javasolhat készségfejlesztő gyakorlatokat a gyerekek számára. A középtagozaton az osztálytanító feladata megszervezni, hogy a tanulóknak tanórán

kiadott feladatokat a szülők is megismerhessék, követhessék. A felső tagozaton a diákok önálló feladata megérteni és számon tartani házi feladataikat. Az otthoni munka mennyiségét az Alsós és Felsős Tanári Kollégiumokon egyeztetni szükséges, különösen, ha szülői vagy diákok általi jelzés érkezik, vagy érzékelhető a diákok túlterheltsége.

A tanulószoba a közép- és felső tagozatos gyermekek tanulását, előrehaladását segíti. Lehetőséget biztosít a tananyagban az elmélyülésre, a feladatok, rajzok pótlására, a korrepetálásra. Bizonyos feladatokhoz (pl. kézimunka) elengedhetetlen az iskolai eszközkészlet, ami a tanulószobán részt vevő gyermekeknek rögtön a rendelkezésére áll. Iskolánkban egy héten nyelvszakos kolléga is segíti a munkát.

A tanulószoba feladatai iskolánkban:

- Más iskolából érkező gyermekek integrálása (pl. nyelvi korrepetálás korábban nem tanult nyelvekből).
- Tudáspróbák pótlása hiányzás esetén.
- Otthoni csoportmunka elkészítésének segítése (ha a részt vevő gyerekek messze laknak egymástól)
- Tanulás feltételeinek megteremtésében segíteni a rászoruló családokat.

A tanulószobán a tanórák befejezése után lehetőség van a hiányzások miatt elmaradt dolgozatok megírására és a nyugodt tanulásra kisebb csoportban, felügyelő tanári segítséggel. A valamilyen tantárgyból elmaradással rendelkező tanulókat a szaktanárok kötelezhetik a tanulószoba látogatására.

A tanulószobát adott napon vezető pedagógus az adott évben kialakított rend szerint kapja meg a feladatokat a kollégáitól és szorosan nyomon követi az egyes érkező diákok feladatmegoldását.

Az általános iskola 1-8. osztályában a napközi vagy tanulószoba mindenki számára kötelező, a tanév elején azonban a szülők kérhetik a gyermekek felmentését.

Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- megismerjék az elsősegélynyújtás fogalmát,
- felismerjék a veszélyhelyzeteket,
- megismerjék a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit,
- elsajátítsák a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat,
- megismerkedjenek a mentőszolgálat működésével, elsajátítsák a mentő hívásának módját

2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai feladatok:

- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten foglalkozzanak a legfontosabb elsősegély-nyújtási alapismeretekkel a tanórai és a tanórán kívüli egyéb foglalkozások keretében,
- a tanulóknak az alapvető elsősegély-nyújtási módok bemutatása, gyakorlásuk
- elsősegélynyújtásra kiképzett pedagógus jelenléte az iskolában, és a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen való részvételének támogatása
- iskolai elsősegélyhely, elsősegélynyújtó felszerelések biztosítása, tanulókkal való megismertetése

3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását szolgáló iskolai tevékenységek

a) az egyes tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó ismeretek

Tantárgy	Elsősegély-nyújtási alapismeret
természetismeret, biológia	sérülések ellátása, allergiás tünetek, kezelése, vérzések csillapítása, légzési akadályok elhárítása, rovarcsípések enyhítése, újraélesztés alapfogásai
kémia, fizika	vegyszerek és mérgek hatásai, forrázás veszélyei és kezelése, égési sérülések és azok ellátása, gázok okozta mérgezés tünetei és a segítségnyújtás módja
mozgás és testnevelés, dráma	esés, húzódás, rándulás, ficam tünetei és kezelése, teendők komolyabb sportsérülések esetén
vizuális kultúra: festés, rajz-grafika	festékek, ragasztók káros hatásai és tünetei
informatika	számítógép káros hatásai és a felelős használat elsajátításának módja
kertművelés, kézművesség	szerszámok, eszközök sérülésveszélyei, a sérülések ellátása
zene	hangszálak sérülései és a probléma megelőzése

b) osztályfőnöki órák keretében feldolgozott elsősegély-nyújtási alapok

5-8. évfolyamokon

- minden évfolyamon rendszeresen felmerülő témák, projektek: nemi felvilágosítás, médiaismeret – a szemléletformáló alkalmak célja a tudatos hozzáállás kialakítása és a káros következmények kezelése
- évente egyszer az iskolaorvos, védőnő bevonásával szervezetten, különösen a következő témákban: segítségnyújtás és teendők közlekedési és egyéb balesetek esetén, a mentőszolgálat működése, mentő hívásának módja

9-12. évfolyamokon rendszeresen a következő témákban

- drogprevenció (tudatmódosító- és kábító szerek hatása, használatuk veszélyei)
- egyéb függőségek veszélyei és kezelése, például: cigaretta, alkohol, játék, virtuális világ
- *tanórán kívüli egyéb foglalkozások szervezése*
- egészségneveléssel, egészségvédelemmel foglalkozó szakkör, témanap keretében elsősegély-nyújtási alapismeretekkel való foglalkozás

A foglalkozások vezetői: az intézmény pedagógusai és diákjai, kortárs segítők, meghívott szakemberek, együttműködő szervezetek.

A szervezeti folyamataink legfontosabb alapelvei

Szociális hármas tagozódás

A Waldorf-pedagógiát megalapozó antropozófiai felfogás szerint a szociális hármas tagozódás olyan társadalmi szerveződés, melyben a meghatározó három fő terület – a szellemi-kulturális, a szociális-jogi és a gazdasági szféra – egymással egyensúlyban és bizalomra épülő összhangban befolyásolja a társadalmi folyamatok minden szintjét és formáját. A Waldorf-iskolák szervezeti felépítésükben és működési rendjükben a szociális hármas tagozódás megvalósítására törekszenek a következőképpen:

- A szellemi-kulturális dimenzióban uralkodó eszme a szabadság, melynek területe a pedagógiai és nevelési szabadság, a vélemények szabadsága, az egymás személyiségének és gondolatainak elfogadása, a mindennapokat átható tolerancia mások egyéniségével és nézeteivel szemben, valamint az alkotó erőknek teret adó szellemi és fizikai környezet kialakítása. Ez a pedagógiai és nevelési szabadság magában hordozza a pedagógiai felelősséget is.
- A szociális-jogi dimenziót átható működési elv az egyenlőség, mely a társas kapcsolatokra utalva jellemzi az információkhoz és erőforrásokhoz való egyenlő hozzáférést, a nem hierarchikus viszonyokat, a sokak számára kezdeményezéseket inspiráló légkört, az önigazgató irányítási mechanizmusokat ugyanúgy, mint az átláthatóságra és jogtiszteletre építő működést.
- A gazdasági szféra alapeszméje a testvériség, melyben a méltányosságra való törekvés jellemzi az erőforrások elosztását és a közösség szükségleteihez való hozzájárulást, elfogadva azt a tényt, hogy képességeink és lehetőségeink mások.

A Waldorf iskolák általában – ahogyan a szociális hármas tagozódásból is következik – a méltányosság elvét követik mind pedagógiai célkitűzéseikben, mind a gazdasági működésben.

A Fészek Waldorf Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészetoktatási Iskola fenntartói tevékenységét a mindenkori szülői közösség aktív támogatásával működő közhasznú Szabad Waldorf Nevelésért Alapítvány látja el. **Iskolánk nem szelektál sem anyagi alapon, sem képesség alapján, ugyanakkor nagy hangsúlyt fektet arra, hogy olyan iskolaközösséget építsen, mely a fenti pedagógiai célokat is elősegíti.**

A közösségi célokhoz való hozzájárulás alapvetően három tevékenységen keresztül ölt testet:

- mennyire van egyensúlyban a család mindennapi élete az iskolában képviselt pedagógiai elvekkel, értékekkel;
- a szülők milyen aktívan vesznek részt az iskola mindennapi életében (osztály körüli teendők, ünnepek szervezésében való részvétel, egyéb közösségi tevékenységek);
- milyen mértékben tud hozzájárulni a család a működési és fejlesztési kiadásokhoz.

A működés és gazdálkodás alapelvei

- Az iskola működéséhez szükséges szervezeti és gazdasági keretek hosszútávon fenntartható, stabil és biztonságos kialakítása, beleértve a pedagógiai igényekhez szükséges fejlesztéseket.

- A gazdálkodást transzparenssé tevő szakszerű gazdasági működés, az éves költségvetés kialakításakor a változó külső feltételek és a belülről fakadó pedagógiai és szervezeti igények egyensúlyban tartása.
- A pedagógusok számára olyan munkafeltételek biztosítása, melyben hosszútávon tudnak elkötelezettséget vállalni az iskolában végzett minőségi munkájukért.
- A szülőkkel együtt olyan iskolaközösség kialakítása, melyhez a családok szívesen kapcsolódnak. Ennek érdekében a megfelelő fórumok kialakítása/továbbfejlesztése a szülői kör hiteles tájékoztatása érdekében a pedagógiai, szervezeti és gazdasági ügyekről, ezáltal a tudatosság és felelősségvállalás erősítése az iskolaközösségben.
- A gyerekek számára az egészséges testi, lelki és szellemi fejlődést legnagyobb mértékben biztosító tanulási környezet kialakítása. Olyan megoldások megtalálása a nehézségek kezelésében, mely a gyerekek számára biztosított Waldorf-közösségben való fejlődést és minőségi oktatást érzékelhető módon nem érinti.

Partnerségek

A Fészek iskola, mint szervezet, fontosnak tartja a partnerkapcsolatok ápolását, a transzparens és nyitott szervezeti működést, melyhez új kezdeményezésekkel lehet kapcsolódni. A tanulóknak és szülőknek e tekintetben kiemelt szerepük van, bevonódásuk az intézményi döntési folyamatokba, a rendszeres formális és informális kapcsolattartás és tájékoztatás elengedhetetlen. Ezért a Szervezeti és Működési Szabályzatot, és abban szabályozott szülői és tanulói jogok és kötelességek rendszerét időről időre gondozni kell az érintettek bevonásával.

Több olyan partnerségi viszonyt is ápol az iskola, melyek részben vagy egészben a Fészek iskola közösségében megerősödő impulzusokból nőttek ki. Kiemelt partnerként tekintünk a Legéndi Biodinamikus Tangazdaságra, a Falusi Waldorf kezdeményezés pilisi ágához kapcsolódó Almáskerttel, és számos további iskolával, óvodával, gyógypedagógiai intézménnyel igyekszünk folyamatosan ápolni a kapcsolatunkat.

A partnerek közül kettővel szerződéses és szoros szakmai kapcsolatban is vagyunk, mindkettő az iskolaközösségből nőtt ki és az iskola valamely pedagógiai célját igyekezett megvalósítani, amelyhez új szervezeti keret létrehozására is szükség volt.

Parthus Sportegyesület – diáksport

A Fészek iskola pegadógiai céljai között régóta szerepelt a tanórai foglalkozásokon felül további sportolási lehetőség biztosítása a nagyobb diákok számára. Ezt a Parthus Sportegyesülettel való együttműködés elindítása alapozta meg, mely elsődlegesen a Fészek iskola diáksport egyesületeként működik, de nyitva áll más iskolák diákjai számára is.

A Parthus Sportegyesület elsősorban a csapatsportok területén, ezen belül is a kosárlabda sportban kínál lehetőséget az iskola diákjainak. A kosárlabda szakosztály munkája során ötvözi a Waldorf-szellemiséget és pedagógiai elveket a kosárlabdázás mozgásanyagával. A különböző életkorú gyermekek a saját korosztályuknak megfelelő módokon kapcsolódnak a mozgás világába.

- 2-3. osztálytól előkészítő foglalkozásokon “ „szakkör jelleggel” ismerkednek a gyerekek a rendszeres mozgással, fegyelemmel, kitartással, a játékok örömével, csapategységgel. Ebben a

korban a cél, hogy rendszerességgel, megfelelő ritmussal, életkornak megfelelő feladatokkal, induljanak el a gyermekek egy egészséges mozgásszerető úton a kosárlabdázás égisze alatt.

- 4-5. osztályban történik az ismerkedés a kosárlabda alapjaival játékos módon. Az 5. osztályos olimpia jelenti a vízválasztót a versenyzés felé.
- 6. osztálytól egészen 13. osztályig növekednek az edzésszámok és azok intenzitása, valamint elkezdődnek a korosztályos bajnokságok (serdülő, kadett, junior, U20-as csapatok).

A sport kapcsán nagy figyelem irányul a szociális kapcsolatok erősítésére, jó hangulatú edzésekkel, edzésen kívüli szervezett programokkal, közös ünnepekkel. Fontos cél, hogy a kosárlabdázás során megtapasztalt és kialakult értékek (önbizalom, bátorság, küzdeni tudás, egymásra figyelés, egészséges versenyszellem, tisztelet, alázat, kitartás stb.) a fiatalok mindennapi életének részévé váljon, és bármilyen élethelyzetben segítse őket.

A Parthus Sportegyesülettel való együttműködés a tehetséggondozás területén is fontos. Az egyesület kosárlabda szakosztálya együttműködik a Magyar Kosárlabdázók Országos Szövetségével, illetve a Vasas Kosárlabda Akadémiával a tehetséggondozás és szakmai továbbképzés területén, a legkisebb korosztályoktól, akik a kosárpalánta programban vesznek részt, egészen a felnőtt bajnokságban játszó játékosokig.

A fiataloknak lehetőségük van minden korosztályban és mindkét nemben arra hogy megyei és országos bajnokságokban vegyenek részt. Akik azonban nem szeretnének a versenysport felé orientálódni vagy több idő kell nekik azok saját örömükre tömegsport jelleggel vehetnek részt a sportegyesület életében.

A kosárlabda mellett a Parthus Sportegyesület más sportágakban is kínál lehetőségeket. Ilyenek a terepfutás, a röplabda, és az együttműködés keretében igény esetén újabb sportágakkal is bővülhet a tevékenység.

Sólyomfészek Szövetkezet – egészséges iskolai étkeztetés

A Sólyomfészek Szövetkezet a Solymári Fészek Waldorf Iskola gyermekeinek egészséges táplálására alakult 2013-ban, de a kezdetektől fogva részt vesz az iskolában zajló rendezvények, képzések és külsős – többnyire a Waldorf-világhoz köthető – konferenciák étkezésének biztosításában is.

Az alapítók célkitűzése kettős volt:

- ideájuk szerint egy olyan organikusan felépülő fenntartható céget akartak építeni, amely nem az anyagi haszonszerzést helyezi a középpontba, hanem a vállalkozást létrehozó közösség hasznára való létet;
- az iskolához kapcsolódó szülőkként úgy akarták vállalni, hogy az összes gyermeknek főzzenek, mintha otthon, a sajátuknak készülne az étel.

Az egészséges táplálkozás a minőségi életvitel egyik legfőbb alappillére. A táplálkozás nagyon fontos területe pedig az iskolai étkezés, hiszen a gyermekek idejük jelentős részét az iskolában töltik. Az alapítás óta eltelt hét évben a Sólyomfészek Szövetkezet látja el a Fészek iskolában az egészséges közétkeztetést, megfelelve mind a törvényi előírásoknak, mind az iskola szellemiségének és a többség ízlésének is.

Saját megfogalmazásuk szerint élő, tápláló, gyógyító ételt tesznek le a gyerekek asztalára. A minőségi munkát jellemzik az alábbi tények:

- Preferálják az idényzöldséget, a konyhánkra hetente többször érkezik a friss zöldség. Kerülik az elő-, mélyhűtött árukat, tartósítószereket és színezékeket egyáltalán nem használnak. Alapanyagakat fenntarthatóan gazdálkodó beszállítóktól szerzik be. Bio mézzel ízesítik a salátákat, a kenyereket magunk sütik bio tönkölybúzából. A csirke nem tápon nevelt, a hal a hortobágyi gazdaságból érkezik.
- Többfajta menüt készítenek minden nap, így az ebéd azok számára is elérhető, akik vegán, vegetáriánus illetve gluténmentes módon táplálkoznak.
- Az ebédlőben textilterítővel terítenek meg, az asztalra ásványokkal energetizált vizet tesznek, ezzel a minőségi, igényes étkezés körülményeit teremtik meg számunkra.

ZÁRADÉK

A Tanári Kollégium a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet 12. § (2) bekezdésének kötelező rendelkezése folytán a Nemzeti alaptanterv módosítása és az oktatásért felelős miniszter által kiadott új kerettantervek alapján felülvizsgálta az iskola pedagógiai programját.

Megállapította, hogy a pedagógiai program alapját képező, 2013-ban alternatív kerettantervként jóváhagyott Waldorf-kerettanterv a NAT 2020-nak és a miniszteri kerettanterveknek nem felel meg. A Magyar Waldorf Szövetség, mint a Waldorf-kerettanterv jogosultjának tájékoztatása szerint a Szövetség elvégezte a Waldorf-kerettanterv felülvizsgálatát és a módosított Nemzeti alaptantervnek, valamint a miniszteri kerettanterveknek megfelelően átdolgozott „A magyar Waldorf-iskolák kerettanterve 2020" dokumentumot az oktatásért felelős minisztériummal egyeztette – az alternatív kerettantervek helyébe léptetett egyedi megoldásokra vonatkozó új jogszabályi rendelkezéseknek való megfelelésre is kiterjedően. A Minisztérium az átdolgozott Waldorf-kerettantervet a jogszabályi előírásoknak megfelelőnek találta.

A fentiekre tekintettel a Tanári Kollégium a pedagógiai programot módosította. A pedagógiai programot az átdolgozott Waldorf-kerettanterv 2020 alapján, azzal egyezően készítette el – a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben elvárt, a Waldorf-kerettantervben nem érintett pedagógiai program tartalmak kiegészítő szabályozásával.

A módosítások átvezetése megtörtént, a Tanári Kollégium 2020. április 30-án megtartott ülésén az iskola egységes szerkezetbe foglalt pedagógiai programját elfogadta.

A pedagógiai program módosítására jogszabályváltozás, a Nemzeti alaptanterv változása, és erre tekintettel a Waldorf-kerettanterv átdolgozása adott okot. A módosított pedagógiai program nem tartalmaz olyan rendelkezést, amelyből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, ezért a pedagógiai program módosításához a fenntartó egyetértésének beszerzése az Nkt. 26. § (1) bek. alapján nem volt szükséges.

A módosított pedagógiai program alapján egyedi megoldás engedélyezése iránti kérelem benyújtása szükséges az emberi erőforrások miniszteréhez 2020. április 30-ig, tekintettel arra, hogy a pedagógiai program módosítására jogszabály kötelezése alapján került sor, amely esetben az Nkt. 99. § (1) bek. értelmében kezdeményezni kell a Waldorf-kerettanterven alapuló egyedi megoldások engedélyeztetésére irányuló eljárást.

***

A 2020-ban a Tanári Kollégium által egységesített pedagógiai program kisebb – a választható érettségi tantárgyakat és az osztályozóvizsgákat érintő – szövegmódosításon esett át először 2023 majd 2026 augusztusában. Jelen szöveg a 2026. szeptember 1-től hatályos verzió, melyről a fenntartó tájékoztatást kapott.

Elfogadta a Fészek Waldorf Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola Tanári Kollégiuma 2026. augusztus 31-én Solymáron.

A Tanári Kollégium nevében: